

UNIVERZITA KARLOVA, PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

**VÝROČNÍ ZPRÁVA
MAPOVÉ SBÍRKY PŘF UK
2016**

Editoři: Eva Novotná, Markéta Hyndráková

Praha 2017

Publikace neprošla jazykovou úpravou.

Editoři: Eva Novotná, Markéta Hyndráková

Copyright © Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Mapová sbírka 2017

ISBN: 978-80-7444-054-0

Vážení příznivci a přátelé Mapové sbírky,

s radostí Vám předkládáme přehled nejdůležitějších statistik, událostí a změn, které proběhly v roce 2016.

Mezi nejvýznamnější jistě patřilo odeslání maltsko-české přihlášky do registru unikátních dokumentů programu Paměť světa UNESCO. V souvislosti s nominací vznikla i společná unikátní výstava Siege maps s mnoha instalacemi. Přihláška byla propagována i zvláštním příspěvkem na konferenci ICA v Rize.

Dalším významným přelomem ve službách Mapové sbírky byl export a zpřístupnění dat na mezinárodním portálu EUROPEANA.

Akvizice není silnou stránkou sbírky, protože nemá dostatek finančních prostředků na nákup exponátů. Naštěstí má okruh stálých dárců. K největším z nich patří dr. Ivan Kupčík z Mnichova, jenž pravidelně zasílá geografické sekci část své soukromé knihovny specializované na historickou kartografii. Dalším zdrojem se v loňském roce stala pozůstalost po známém prof. Walteru Sperlingovi z Trieru. Celkem tak Mapová sbírka získala 987 dokumentů v hodnotě 190 000 Kč.

Vzhledem k ukončení projektu TEMAP ztratilo pracoviště 2 zaměstnance a tím se také radikálně zmenšil počet katalogizovaných dokumentů. Vzhledem k tomu, že projekt v minulosti přinesl sbírce a fakultě téměř 12 mil. Kč, trvá pochopitelně nutnost udržitelnosti projektu. I přes tyto potíže bylo v roce 2016 popsáno 2 050 záznamů a připojeno 3 500 jednotek. Celkově bylo možné na konci roku 2016 vyhledávat v Centrálním katalogu UK 60 300 záznamů a 98 200 jednotek.

Větší část fondu, zejména starých tisků, byla zpřístupněna v digitální podobě. Sbírka se tak řadí mezi nejlépe dostupné kolekce nejen v rámci ČR, ale i na evropském řebříčku. Dostupnost sbírky se zdokonalila nejen geografickým vyhledáváním v Digitálním univerzitním repozitáři, ale i vícejazyčným rozhraním v Digitální mapové sbírce. Ze všech kolekcí UK získal DUR mezinárodní certifikát důvěryhodnosti úložiště DSA právě pro Mapovou sbírku. Vděčíme za to vysoké kvalitě dat i metadat. Žádosti o dokumenty ze sbírky přicházejí i z významného světového portálu Oldmapsonline.org, jehož součástí je digitalizovaná kolekce. Vznikl také nový portál s plnými texty a obrazy od významného kartografa Jaromíra Janky. Jeho dcera, RNDr. A. Dvořáčková, laskavě poskytla sbírce licence k užití díla.

Mapová sbírka zajišťovala i výpůjční služby, řešila badatelské dotazy a žádosti o poskytnutí kopií a licenci k užití děl.

Propagace oboru, geografické sekce a sbírky patří mezi hlavní cíle pracoviště. Navštěvují ji studenti, vědci, zaměstnanci i veřejnost. Exkurzí v loňském roce prošlo 566 návštěvníků

v individuálních nebo komentovaných prohlídkách. Sbírkou se pochlubila i UK při mezinárodních akcích jako byl například The International Staff Training.

Kromě výstavy Siege maps sbírka participovala i na putovní výstavě Kouzlo starých map, připravené původně pro Vlastivědné muzeum v Olomouci a dále distribuované Českou kartografickou společností.

Mapová sbírka byla otevřena zájemcům i při zvláštních příležitostech jako byly Dny geografie nebo Pražská muzejní noc. Zaměstnanci pracovali s médii a popularizovali její práci rozhovory v rozhlasu nebo veřejnými přednáškami. Ve sbírce natáčela Česká televize dětský pořad Wifina s doc. T. Bayerem. U příležitosti výročí založení města Jáchymova byla připravena přednáška o J. Crigingerovi, autoru 2. mapy Čech. V rámci nového přednáškového cyklu Cartographica Bohemiae představili manželé Hadravovi z AV ČR svůj obsáhlý výzkum unikátního přemyslovského glóbu. Ve spolupráci s CITem byl také natočen a zpřístupněn záznam. Sbírka se prezentovala na mnoha konferencích a E. Novotná nejen přednášela, ale i předsedala sekci na konferenci Z dějin geodézie a kartografie v NTM.

Publikační činnost se tradičně vázala k výstavním a výzkumným aktivitám sbírky. Nakladatelství Karolinum vydalo monografii Poklady Mapové sbírky, která byla oproti původní anglické verzi doplněna úvodní kapitolou podrobně mapující historii Mapové sbírky. Součástí základní práce správců sbírky je především bezpečnost a ochrana sbírek, pravidelná kontrola a проверка jejich fyzického stavu, teploty, vlhkosti a celkového stavu ovzduší. Je potřeba spravovat velké množství přístrojů a techniky, které jsou nápomocny při těchto činnostech a mají svou omezenou životnost. Pouze 3 glóby z hlavního sálu mohly být opraveny a zrestaurovány. Na tyto činnosti sbírka stále nemá dost finančních prostředků.

Pracoviště se také podílí na administrativních úkolech daných provozem fakulty a na vypracování nejrůznějších statistik pro UK.

Vážení a milí, dovoluji mi závěrem, abych Vám poděkovala za Vaši pomoc a podporu. Doufám, že i nadále budeme moci rozvíjet kvalitně svou činnost, jejímž hlavním smyslem je uchování a zpřístupnění kartografického kulturního dědictví.

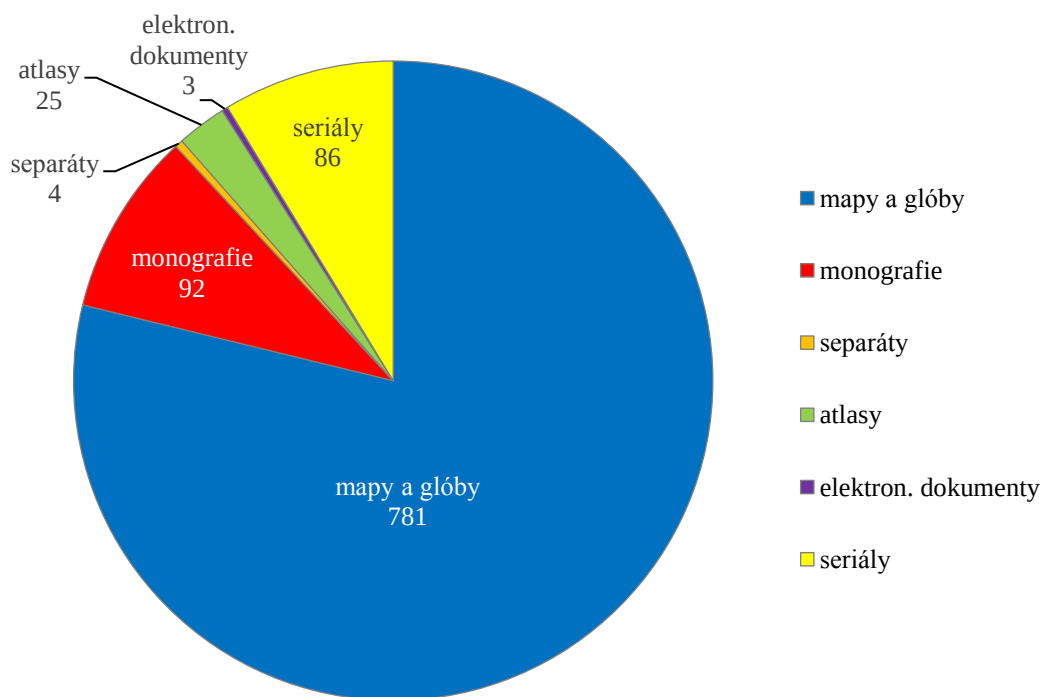
Eva Novotná, ředitelka Mapové sbírky

Akvizice

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Mapová sbírka v roce 2016 rozšířila svůj fond, i když vzhledem k omezeným finančním možnostem byly nákupy minimální a nové dokumenty byly získávány především dary. Do sbírky byly darovány především mapy (781 ks), ale také atlasy, monografie a další dokumenty v celkovém počtu **987 kusů v hodnotě 187 963 Kč**. Konkrétní počty dle jednotlivých měsíců a druhu dokumentu jsou uvedeny v tabulce č. 1. Rozdělení podle druhů dokumentů je patrné z grafu č. 1. Většina z darovaných exemplářů byla přednostně zpracována a zapsána do fondu. Nejštědřejší dárce, RNDr. Ivan Kupčík, do sbírky věnoval **83 časopisů a 31 knih** v celkové hodnotě **121 469 Kč**. Jednalo se o část jeho soukromé knihovny, která je zaměřena především na historickou kartografii. Tyto dokumenty byly do Mapové sbírky zařazeny pod samostatnou signaturou, čímž zůstala zachována kolekce pohromadě.

Z Krajské vědecké knihovny v Liberci byla do sbírky věnována část soukromé knihovny z pozůstalosti profesora Waltera Sperlinga působícího na univerzitě v Trevíru, šlo o 16 atlasů a 31 knih v hodnotě 25 190 Kč. Seznam všech dárců je uveden v příloze č. 1.

Graf č. 1: Druhy dokumentů darovaných do Mapové sbírky v roce 2016

(Zdroj: Statistiky MS)

Tab. č. 1: Přehled darů do Mapové sbírky za rok 2016 (Zdroj: Statistiky MS)

Měsíc	Počet darovaných dokumentů						
	Mapy, glóby	Monografie	Separáty	Atlasy	Elektron. dokumenty	Seriály	Celkem
Leden	9	4	0	1	0	0	14
Únor	28	1	2	1	1	0	33
Březen	15	0	0	0	0	0	15
Duben	0	0	0	0	0	0	0
Květen	5	0	0	2	0	0	7
Červen	352	43	0	0	1	85	481
Červenec	79	11	0	3	1	0	94
Srpen	4	0	0	0	0	0	0
Září	95	32	2	16	0	1	146
Říjen	70	1	0	2	0	0	73
Listopad	24	0	0	0	0	0	24
Prosinec	100	0	0	0	0	0	100
Celkem ks	781	92	4	25	3	86	987
Cena celkem Kč	26 046	83 640	350	14 562	250	62 515	187 963

Část přírůstků do fondu MS tvořily také nákupy. V roce 2016 bylo pořízeno 13 dokumentů, 11 monografií v hodnotě 4 033 Kč a 2 čísla časopisu Imago Mundi za cenu 11 072 Kč. K tištěné verzi časopisu byl předplacen také online přístup do archivu všech ročníků, tedy od roku 1935. Plné texty jsou přístupné z počítačů v síti na Přírodovědecké fakultě na adrese <http://www.tandfonline.com/loi/rimu20>.

Obrázek č. 1: Část knihovny RNDr. Ivana Kupčíka v depozitáři MS (Zdroj: Archiv MS)

Katalogizace dokumentů

Mgr. Jana Němečková (tel.: 221 951 590, mapcol@natur.cuni.cz)

PhDr. et Mgr. Eva Novotná (tel 221 951 355, novotn48@natur.cuni.cz)

V roce 2016 bylo v Mapové sbírce zpracováno **2 050** záznamů a **3 459** jednotek, viz tabulka č. 2. Do konce listopadu se této činnosti věnoval jeden katalogizátor.

Tab. č. 2: Přehled katalogizace za rok 2016 (Zdroj: Statistiky MS)

Měsíc	Počet záznamů	Počet jednotek	CASLIN odesláno	CASLIN přijato
Leden	140	480	171	167
Únor	68	54	107	105
Březen	154	365	84	83
Duben	172	380	186	181
Květen	179	321	203	181
Červen	280	363	233	219
Červenec	104	256	294	294
Srpen	108	119	79	79
Září	243	400	141	141
Říjen	255	394	256	256
Listopad	156	279	352	351
Prosinec	191	48	249	246
Celkem	2 050	3 459	2 355	2 303

V roce 2016 se z fondu Mapové sbírky zpracovávaly časopisy, nové atlasy, monografie, stereoskopické destičky a veduty. Katalogizované monografie byly převážně z depozitáře v Lešeticích, odkud byly převezeny a uloženy do jiného, vhodnějšího depozitáře. Mapová sbírka také dostala velké množství darů, které, mimo velkých edic, byly neprodleně zpracovány.

Nově se v roce 2016 katalogizovaly veduty a skleněné negativy a diapozitivy. Zpracováním těchto formátů se mnoho institucí nezabývá, proto bylo těžké najít zkušeného odborníka, se kterým by bylo možné tento typ dokumentů konzultovat. Přípravě metodik se věnovala Eva Novotná. Zpracování, očištění a způsob uložení skleněných destiček se řešil s Národním technickým muzeem, konkrétně s Ing. Kateřinou Šupovou a MgA. Terezou Cikrytovou. Nejdůležitější bylo naučit se dokumenty vhodně čistit a popsat jejich fyzický stav a tyto informace uvést do záznamu. V tomto případě stačilo aktuální nastavení knihovního systému Aleph a pouze se pro tyto informace začaly vyplňovat zatím ne příliš používaná pole. U vedut se vyskytlo více problémů. Vytvořené záznamy se mají exportovat do databáze <http://veduty.bach.cz/veduty/index.jsp>, kterou spravuje Ministerstvo vnitra. Knihovní systém

Aleph i databáze pro veduty mají svá vlastní pravidla a nastavení pro zápis údajů o dokumentech. Nebylo tak bohužel možné informace jednoduše exportovat z jednoho systému do druhého. V praxi to znamenalo, že se muselo vytvořit několik nových polí v Alephu, do kterých se zapisovaly údaje, které byly potřebné kvůli exportu. Nová pole byla vytvořena za podpory pana Jaroslava Siváka z Ústřední knihovny UK.

Čtenáři mohou vyhledávat bibliografické záznamy zpracovaných dokumentů v katalogu Mapové sbírky, který je součástí Centrálního katalogu UK. Je dostupný na adrese <http://ckis.cuni.cz>. K 31. 12. 2016 bylo možné vyhledávat z více než **60 300** záznamů a **98 200** jednotek. Bibliografické záznamy dokumentů se v katalogu zobrazí ihned poté, co byl dokument zpracován.

Mapová sbírka přispívala bohemikálními dokumenty do Geografické bibliografie ČR online. Takovým dokumentům bylo přiděleno speciální pole GEO, díky kterému byly do této databáze každý den exportovány nové bibliografické záznamy.

Tab. č. 3: Počet záznamů v databázi GEOBIBLINE (Zdroj: Statistiky GGR)

Formáty v GEOBIBLINE	Počet záznamů (k 1. 12. 2016)
SE (seriály)	2 436
MP (kartografické dokumenty)	45 972
ER (elektronické dokumenty)	6 149
BK (monografie)	48 895
DS (VŠKP)	7 986
AN (články, kapitoly z knih z NK a UK)	102 621
GP (grafika)	1 306
VM (audiovizuální dokumenty)	40
RP (rukopisy a staré tisky)	102
Celkem	215 507
Počet digitálních objektů (.doc, .jpg, .pdf)	18 803
Počet URL připojených k bibliografickým záznamům	19 897

Souborný katalog

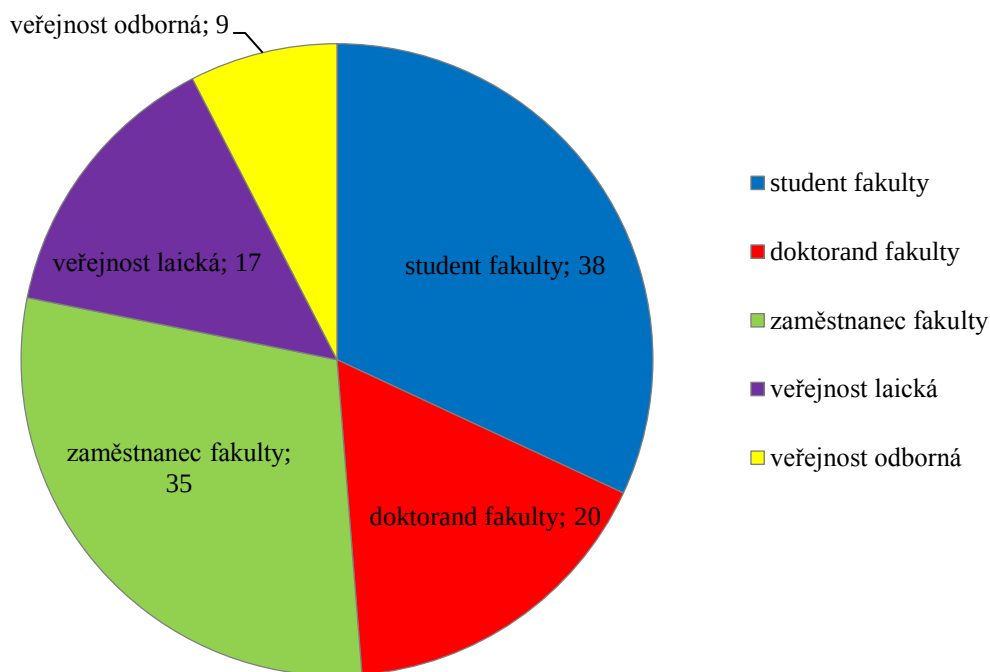
I v roce 2016 probíhala spolupráce se Souborným katalogem ČR, která spočívala v pravidelném zasílání vytvořených záznamů v Mapové sbírce do Souborného katalogu ČR. V tomto roce bylo do Souborného katalogu ČR odesláno **2 355** záznamů a jako originálních jich bylo přijato **2 303**. Celkem Souborný katalog ČR obsahuje již **56 014** záznamů dokumentů, které sbírka vlastní, z toho **54 368** originálních záznamů vytvořených za posledních 6 let v Mapové sbírce.

Výpůjční služby

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

Mapová sbírka byla v průběhu roku 2016 otevřena pro badatele z řad univerzitní a externí veřejnosti každé úterý a čtvrtek. Celkově využilo služby sbírky 41 badatelů, z nichž 29 bylo nově registrovaných. K nahlížení bylo zapůjčeno **119 dokumentů**. Jak ukazuje graf č. 2, nejvíce dokumentů bylo půjčeno **studentům (38)** a **zaměstnancům (35) PřF UK**. Většina uživatelů také dokumenty využila ke studijním účelům, pouze 27 bylo k soukromým potřebám.

Graf č. 2: Počet vypůjčených dokumentů podle statusu čtenáře (Zdroj: Statistiky MS)

Mezi další služby Mapové sbírky patří kromě výpůjček samotných také školení čtenářů a rešerše. Těch bylo v roce 2016 provedeno 7 a uživatelům při nich byla ukázána práce především v Centrálním katalogu UK, ale také možnosti vyhledávání zdigitalizovaných dokumentů na portálech www.mapovasbirka.cz a <http://repozitar.cuni.cz>. V tabulce č. 4 je souhrnný přehled služeb poskytovaných v rámci badatelských služeb.

Tab. č. 4: Statistiky poskytovaných služeb Mapové sbírky v roce 2016 (Zdroj: Statistiky MS)

Měsíc	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Celkem
Výpůjčky prezenčně	6	11	11	11	26	2	1	1	10	0	17	17	113
externí výpůjčky	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	6
Vypůjčeno celkem	6	11	11	11	26	2	1	7	10	0	17	17	119
Rešerše	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konzultace, školení studentů	0	0	1	1	2	0	0	0	0	2	1	0	7
Zápis nových čtenářů	5	3	2	1	7	0	1	1	0	2	6	1	29
Obnovení registračních údajů čtenářů	1	0	1	1	2	0	0	1	0	0	1	0	7
Telefonické dotazy	5	0	3	2	2	3	2	2	3	3	7	3	35
E-mailové dotazy	13	4	10	5	2	11	2	7	13	3	7	6	83
Osobní dotazy	4	5	10	7	10	0	2	8	8	7	14	1	76
Skenování	4	42	42	15	4	2	1	1	0	16	3	0	130
Kopírování	3	0	0	1	0	0	0	0	2	0	20	10	36
Počet kopií placených	3	42	42	15	0	0	0	1	2	11	27	29	172
Celkový počet badatelů	5	5	4	4	6	1	1	3	2	2	8	2	43

Nejvíce uživatelských dotazů směřovalo na mapy bitev a válek (29x), z geografického hlediska badatele nejvíce zajímala Praha (24x) a české země (23x). Z chronologického pohledu byly vyhledávány nejvíce dokumenty z 20. století (16x) a 19. století (10x).

Využití digitalizovaných map z Mapové sbírky

Ing. Lada Fenclová (tel 221 951 967, lada.nevoralova@natur.cuni.cz)

Součástí služeb Mapové sbírky je také poskytnutí reprodukce, skenu, na základě smlouvy. Ta může být pro účely studijní či publikační. V roce 2016 bylo uzavřeno **20 smluv** a **7 prohlášení o ochraně dat**, kterými bylo uděleno svolení k užití **celkem 132 digitálních kopií map**.

Ze všech uzavřených smluv jich bylo 11 o poskytnutí reprodukčních práv, což znamená, že sken byl využit v nějaké publikaci, na výstavě či jinak dále zveřejněn. Konkrétně šlo o 2 použití v časopise (*Živá historie* a *Zeměměřič*) a 2 monografie. Jednalo se o publikaci s názvem *Pražské veduty 18. století* a smlouvu uzavíralo Muzeum hl. m. Prahy a druhou publikaci *Klaudián* vydala Společnost Mikuláše Klaudiána. Dalším použitím mapy ze sbírky bylo vytvoření reprodukce pro výstavní účely. Takto se mapa stala součástí stálé expozice *Zločin a trest* v horním zámku v Panenských Břežanech. V roce 2017 pak bude 14 map použito na výstavě *Válečné konflikty druhé poloviny 18. století v Libereckém kraji*, kterou pořádá Národní památkový ústav. Zveřejněné mapy jsou označené copyrightem Mapové sbírky PřF UK.

Exkurze

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

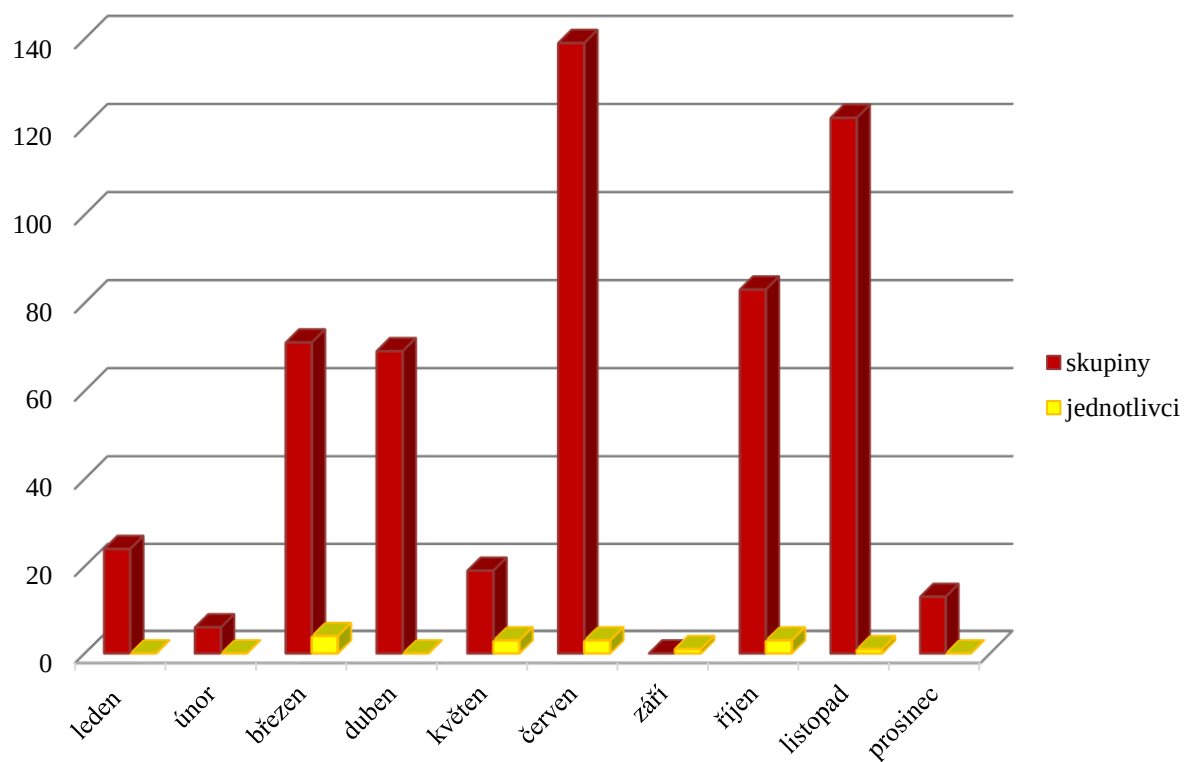
Mapová sbírka byla návštěvníkům zpřístupněna v pravidelné otevírací době, tj. každou středu od 10 do 17 hodin, s výjimkou státních svátků a letních prázdnin. Kromě těchto řádných termínů byla sbírka pro veřejnost zdarma otevřena v rámci Pražské muzejní noci v sobotu 11. 6. 2016 a v rámci Dnů geografie ve středu 23. 11. 2016 a v pátek 25. 11. 2016.

Během celého roku zavítalo do sbírky **celkem 566** zájemců z řad studentů i veřejnosti. Z toho 15 jednotlivců, 551 příchozích dorazilo ve 39 skupinách. Skupinovým exkurzím byl poskytován odborný výklad vždy upravený podle věku a znalostí návštěvníků. Pro samostatné návštěvníky byl připraven vytištěný doprovodný text o historii sbírky, dějinách kartografie a vystavených exponátech v českém i anglickém jazyce. Sbíрку navštívily i skupiny z mezinárodní akce *International Staff Training*, pořádané UK.

Obrázek č. 2: Markéta Hyndráková v dobovém kostýmu při komentované prohlídce Mapové sbírky během Pražské muzejní noci (Zdroj: Archiv MS)

Jak je vidět na grafu č. 3, nejvíce návštěvníků bylo ve sbírce v červnu (139 osob) a v listopadu (122 osob), právě v rámci veřejně velmi propagovaných akcí Muzejní noci a Dnů geografie.

Graf č. 3: Exkurze v Mapové sbírce v roce 2016 (Zdroj: Statistiky MS)

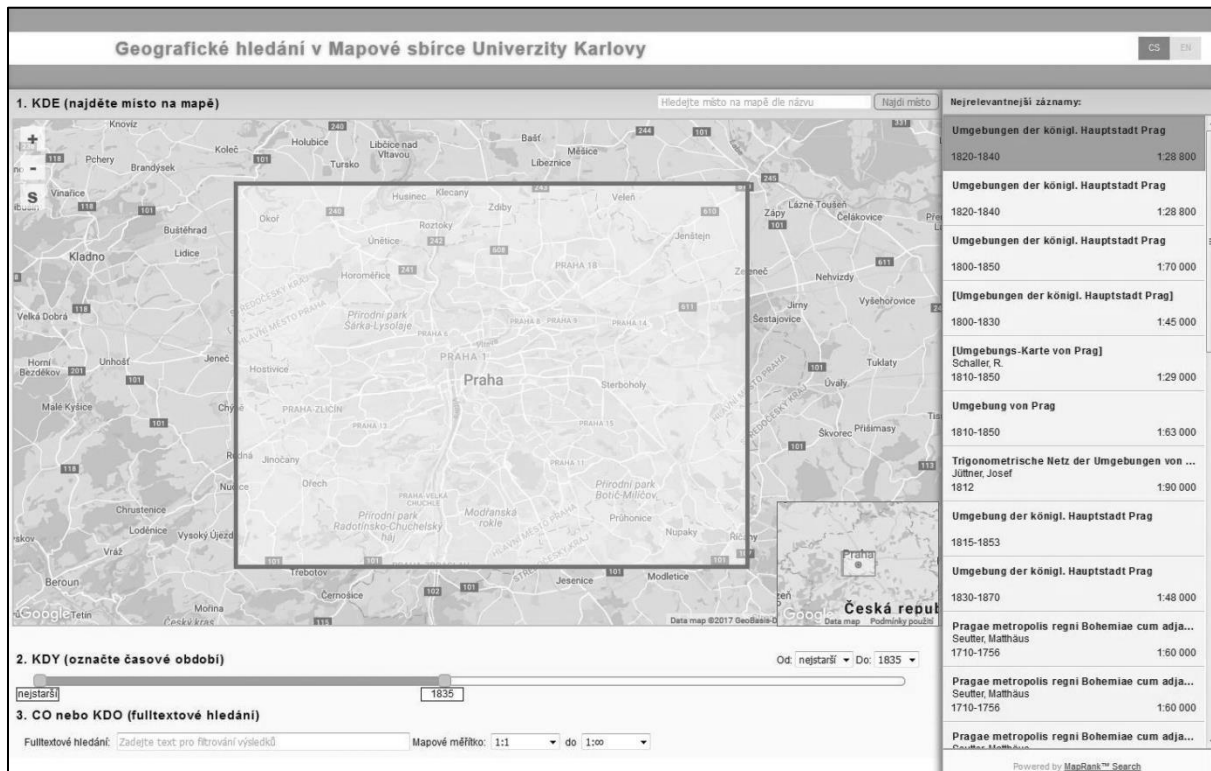
Digitální univerzitní repozitář

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

Celkový počet map v digitálním univerzitním repozitáři (DUR) na adrese <http://repositor.cuni.cz> je více než 65 000 listů. V grafu č. 4 je uveden počet zobrazených objektů v DigiToolu za rok 2016.

Mapová sbírka zpřístupňuje naskenované rovinné kartografické dokumenty, tedy mapy a listy z atlasů. Kromě metadatového vyhledávání z polí název/podnázev, autor, rok, vydavatel a dalších, repozitář od dubna 2016 umožňuje, nad kolekcí Mapové sbírky, vyhledávání geografické. Práce s tímto vyhledávačem je velice jednoduchá. Uživatel na podkladové mapě vyznačí zájmový obdélník a mapy, zahrnující dotčenou oblast se vylistují v pravé části obrazovky. Hledání je možné omezit také podle data vydání mapy na časové ose. Pro přímý vstup použijte adresu <http://mapy.repositor.cuni.cz>. Je dostupné i v anglickém jazyce.

Použitý systém geografického vyhledávání funguje na podkladě technologie MapRankSearch, jejímž autorem je Ing. Petr Přidal, Ph.D. Tuto technologii do DUR implementovali zaměstnanci Ústavu výpočetních technologií ve spolupráci s Erichem Dudou z Moravské zemské knihovny.

Obrázek č. 3: Rozhraní geografického vyhledávání v DUR (19. 7. 2017)

(Zdroj: <http://mapy.repositor.cuni.cz>)

Kolekce Mapové sbírky jako jediná sbírka UK získala v DUR dne 22. února 2016 dlouho očekávaný certifikát důvěryhodnosti digitálního repozitáře DSA s platností pro roky 2014-2017. Splněním zásad pro udělení Pečetě kvality (Data Seal of Approval¹) se zařadila po bok takových sbírek světa, jako jsou Deutsche Nationalbibliothek (DNB), Oxford Research Archive for Data a dalších 55 institucí.

Certifikát potvrzuje přístupnost a uchovávání dat v souladu se zásadami udržitelnosti, data jsou spolehlivá a využitelná, lze na ně odkazovat a jsou zpřístupněna v souladu s legislativou týkající se především ochrany osobních dat a práv duševního vlastnictví.

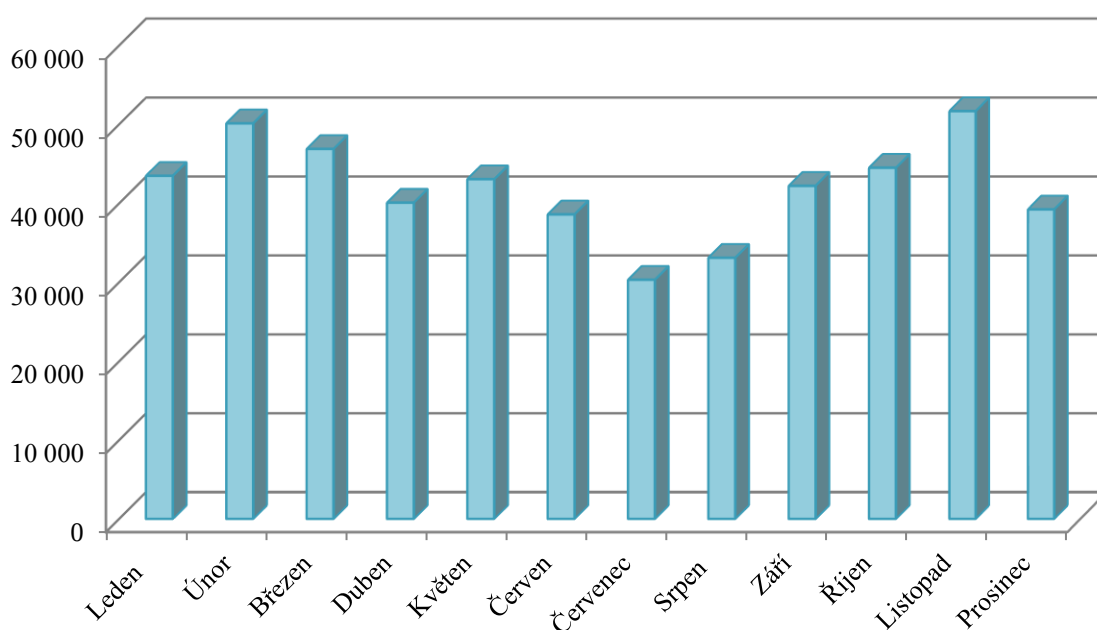

Obrázek č. 4: Pečeť certifikátu DSA

(Zdroj: https://assessment.datasealofapproval.org/assessment_184/seal/html/)

V grafu č. 4 je názorně uveden přehled počtu zobrazených objektů z Mapové sbírky v DUR v průběhu roku 2016. Následující tabulka č. 5 uvádí kompletní statistiku přístupů do DUR nad mapami Mapové sbírky, počet zobrazených objektů podle uživatelů a ID nejzobrazovanějšího objektu v daném měsíci.

¹ <http://www.datasealofapproval.org/en/>

Graf č. 4: Počty zobrazených objektů v Digitoolu za rok 2016

(Zdroj: podle dat E. Běhalové sestavila M. Hyndráková)

Tab. č. 5: Statistika přístupů do Digitoolu v roce 2016 (Zdroj: Statistiky DUR)

Měsíc	Počet zobrazených objektů			Unikátních uživatelů z UK	Unikátních IP adres	ID nejzobraz. objektu / počet zpřístupnění
	Celkem	Zaměst. UK (správci)	Ostatní uživatelé			
Leden	43 473	40	43 433	6	8 720	809699 / 105
Únor	50 122	55	50 067	2	8 615	1168319 / 78
Březen	46 878	116	46 762	2	9 709	1166536 / 184
Duben	40 074	61	40 013	3	8 690	1168319 / 96
Květen	43 044	15	43 029	2	9 523	1168319 / 112
Červen	38 588	5	38 583	4	6 942	1168319 / 75
Červenec	30 313	0	30 313	3	7 317	1168321 / 89
Srpen	33 094	0	33 094	4	7 987	1168319 / 83
Září	42 207	13	42 194	4	8 071	1168321 / 123
Říjen	44 501	32	44 469	7	9 917	1168319 / 140
Listopad	51 662	88	51 574	5	9 226	1168319 / 137
Prosinec	39 220	39	39 181	7	8 519	1168321 / 102
Celkem	503 176	464	502 712	49	103 236	1 324

Portál Mapová sbírka PřF UK

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

PhDr. et Mgr. Eva Novotná (tel 221 951 355, novotn48@natur.cuni.cz)

Portál www.mapovasbirka.cz, jenž sdružuje veškeré výsledky vytvořené Mapovou sbírkou v projektu TEMAP, byl v roce 2016 rozšířen. Celkový vzhled se nezměnil, ale jednotlivé sekce se stále rozvíjejí.

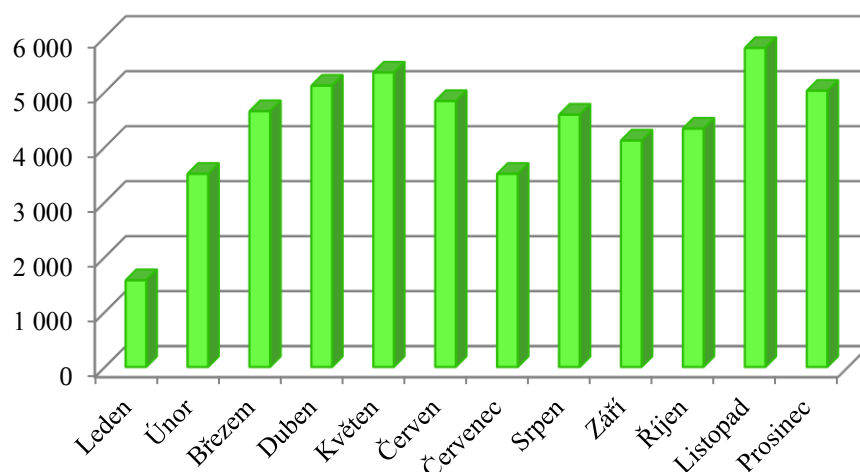
Digitální mapová sbírka (www.mapovasbirka.cz/geonetwork)

Poslední importy map proběhly na počátku roku 2016. Celkem bylo na portálu zpřístupněno **28 650** záznamů s **65 027** mapami. Koncem roku 2016 byl tedy portál již plně funkční. Průměrný počet vyhledávání na DMS za jeden měsíc činí **4 368** a celkově za rok 2016 to bylo **52 413**. Přesná statistika vyhledávání po jednotlivých měsících je patrná z grafu č. 5 a tabulky č. 6.

Tab. č. 6: Statistika vyhledávání na portálu Digitální mapová sbírka v roce 2016

(Zdroj: Statistiky MS)

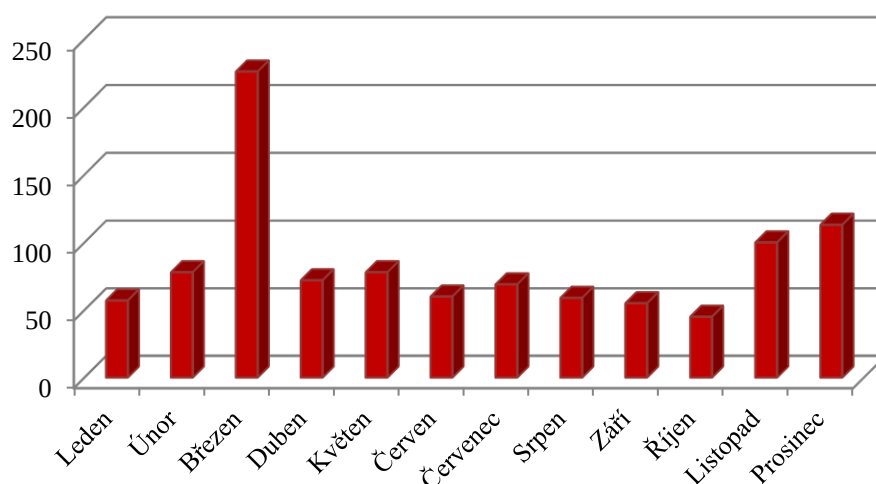
Měsíc	Počet hledání	Počet interního hledání
Leden	1 576	349
Únor	3 512	814
Březem	4 651	1 188
Duben	5 115	1 315
Květen	5 353	1 170
Červen	4 835	1 073
Červenec	3 512	944
Srpen	4 587	1 288
Září	4 117	1 040
Říjen	4 333	1 201
Listopad	5 800	1 441
Prosinec	5 022	1 364
celkem	52 413	13 187

Graf č. 5: Vyhledávání portálu Digitální mapová sbírka za rok 2016
(Zdroj: Statistiky MS)

Glóby (www.mapovasbirka.cz/globy)

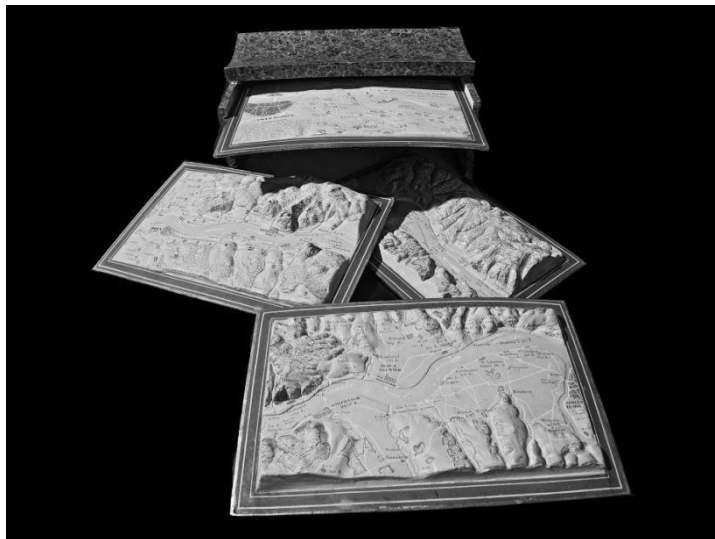
Na webu glóbů byly doplněny nějaké zajímavé odkazy například na glóby francouzské Národní knihovny a odkazy na videa se 4 virtuálními modely Mapové sbírky na YouTube.com. Celkem je na webu k vidění 84 glóbů, z toho 8 exponátů jako 3D modely. V grafu č. 6 je uvedena návštěvnost webu glóbů v jednotlivých měsících. Celkem v roce 2016 proběhlo **1 012** návštěv.

Graf č. 6: Návštěvnost portálu Glóby za rok 2016 (Zdroj: Statistiky MS)

Modely a plastické mapy (www.mapovasbirka.cz/models)

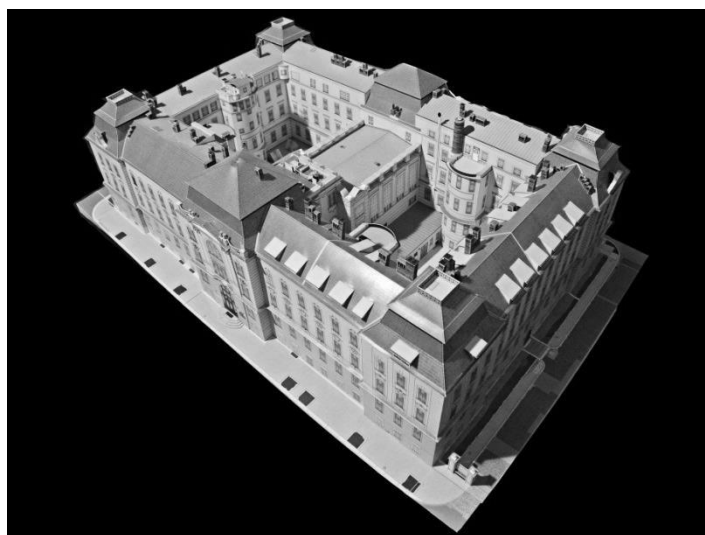
V Mapové sbírce byly při nové katalogizaci objeveny nové trojrozměrné exponáty, a proto byly tyto objekty nafoceny a zpřístupněny na webu. Jedná se o 5 modelů a 1 plastickou mapu.

Obrázek č. 5: Model údolí řeky Rýna na 4 částech. RAVENSTEIN, August.

Rhein-Panorama in Relief : erste Abtheilung in 4 Tableaux : von Coeln bis Coblenz.

Paris : C. R. Brunnarius, [mezi 1851 a 1860]. 1 model na 4 částech. (Zdroj: Archiv MS)

Obrázek č. 6: Papírový model budovy Albertov 6. BAČO, Antonín. *3D model budovy děkanátu Přírodovědecké fakulty UK*. [2010]. 1 model. (Zdroj: Archiv MS)

Celkem Mapová sbírka PřF UK obsahuje 10 modelů, 22 samostatných plastických map a 2 plastické atlasy (celkem o 25 plastických mapách). **Dohromady tedy sbírka disponuje**

10 modely a 47 plastickými mapami. V tabulce č. 7 a grafu č. 7 je přehled návštěvnosti webu za rok 2016.

Tab. č. 7: Návštěvnost a zhlédnutí portálu Modely a plastické mapy za rok 2016

(Zdroj: Statistiky MS)

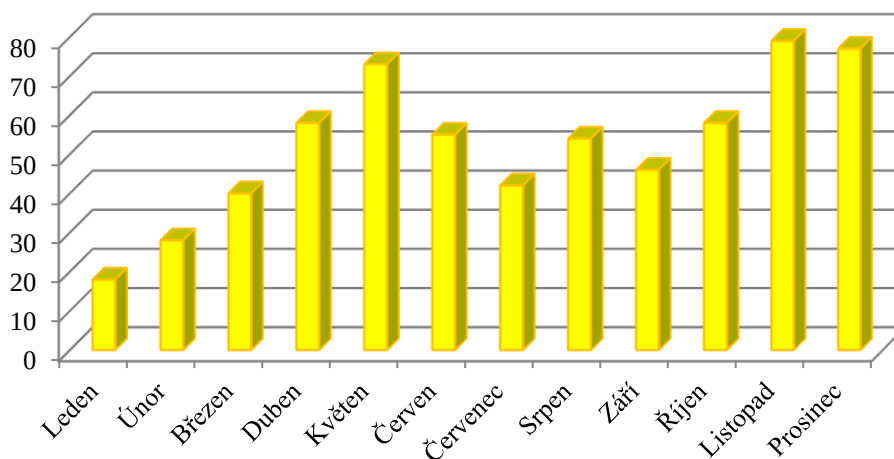
Měsíc	Počet návštěv*	Počet zhlédnutí**
Leden	18	22
Únor	28	42
Březen	40	43
Duben	58	70
Květen	73	80
Červen	55	86
Červenec	42	84
Srpen	54	81
Září	46	54
Říjen	58	73
Listopad	79	93
Prosinec	77	81
Celkem	628	809

*Návštěvnost určuje návštěvníka rozlišeného pomocí IP a cookie za určitou dobu. Podle pravidel používaných ve světě je tato doba 30 minut. To znamená, že pokud se uživatel ze stejného počítače vrátí po 30 minutách na stránku zpět, bude znovu započítán.

**Zhlédnutí znamená každé zobrazení stránky, a to i v případě, kdy uživatel použije například pouze tlačítko obnovit.

www.mapovasbirka.cz/models

■ Návštěvnost

Graf č. 7: Návštěvnost portálu Modely a plastické mapy za rok 2016 (Zdroj: Statistiky MS)

Nový portál věnovaný doc. Jaromíru Jankovi

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

PhDr. et Mgr. Eva Novotná (tel 221 951 355, novotn48@natur.cuni.cz)

V září 2016 byl spuštěn nový webový portál, který navázal na samostatné webové stránky věnované významným kartografům, jejichž život a dílo bylo spojeno s Mapovou sbírkou. Web přibližuje kartografa, pedagoga docenta Jaromíra Janku (1908-1976). V rámci své bohaté pedagogické, odborné, metodické a publikační činnosti se zabýval mimo jiné kartografickou mapovou a atlasovou tvorbou, zejména ve spolupráci s prof. Karlem Kuchařem. Společně s ním a doc. Ludvíkem Muchou se podílel na vydání díla *Celým světem*. Spolupracoval také na vydání *Československého vojenského atlasu*. Významná je také jeho encyklopedická tvorba.

Obrázek č. 7: Ateliérové foto Doc. RNDr. Jaromíra Janky, CSc.

(Zdroj: RNDr. Anita Dvořáková)

Stránky vznikly díky uzavření licenční smlouvy s dědičkou docenta Jaromíra Janky, RNDr. Anitou Dvořákovou, která poskytla i velké množství cenných archiválií z rodinného archivu. Technickou podporu portálu zajistil především Ing. Miroslav Čábelka z Katedry aplikované geoinformatiky a kartografie. Celkově portál zpřístupňuje 8 archiválií z Jankova

života ve formátu pdf, 16 fotografií ve formátu jpg, 3 soubory pdf s přehledem bibliografie, 96 mapových listů v prostředí Zoomify, 16 atlasů ve snadno přístupném programu Flip PDF.

Samostatná kategorie nazvaná archiválie nabízí 8 souborů ve formátu pdf. Jde o unikátní listinné dokumenty z rodinného archivu, počínaje jeho křestním listem z roku 1908 a konče partem z roku 1976. Pro doplnění představy o Jankově životě bylo v další záložce zpřístupněno 16 fotografií ve zvláštní aplikaci, která umožňuje samostatné prohlížení jednotlivých snímků i spuštění prezentace s automatickým posunem. Fotografie zachycují okamžiky z Jankova života i ze života jeho rodičů a dcery.

Život a dílo docenta Janky jsou soustředěny v další záložce. Stručně byl představen životopis a v samostatných pdf souborech byla chronologicky řazena bibliografie oddělená pro různé druhy dokumentů. Uvedena byla také Jankova bio-bibliografie, v níž byly shromážděny články pojednávající o životě a díle docenta Janky.

Nejdůležitější část webového portálu tvoří zpřístupněné digitalizované mapy. Jedná se o samostatnou tvorbu, ale především také o díla vzniklá ve spolupráci s profesorem Karlem Kuchařem. V uživatelsky přívětivém prostředí aplikace Zoomify bylo zpřístupněno **96 mapových listů**. Aplikace umožňuje nejen prohlížení, ale také přibližování a posun jak tlačítky v nástrojové liště, tak intuitivně pomocí myši. Mapy se zobrazují dlaždicově, takže nedochází k velkému zatížení paměti a načítání je rychlejší. V Jankově kartografické tvorbě jsou zastoupeny především politické mapy Evropy, které zachycují vývoj uspořádání a změny v průběhu 2. světové války a následujícího desetiletí.

Součástí Jankových děl byly také mapy určené pro výuku, například řada němých map, která vyšla v podobě atlasů. Ty byly na webu zveřejněny pomocí aplikace Flip PDF, stejně jako díly Politicko-hospodářského atlasu světa. Program umožňuje prohlížení jednotlivých stran a listování jako v opravdové knize. Navíc poskytuje také řadu možností v práci s dokumentem (přeskočení strany, výběr strany v obsahu, přibližování, sdílení na sociálních sítích).

Portál je vhodný pro odbornou i laickou veřejnost a může být využit pro učitele zeměpisu.

Tab. č. 8: Návštěvnost a zhlédnutí portálu doc. Jaromíra Janky za září až prosinec 2016

(Zdroj: Statistiky MS)

Měsíc	Počet návštěv
Září	6
Říjen	32
Listopad	38
Prosinec	14
Celkem	90

Agregace digitálních dokumentů do (nad)národních portálů

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

PhDr. et Mgr. Eva Novotná (tel 221 951 355, novotn48@natur.cuni.cz)

Mapová sbírka zpřístupňuje své digitální objekty nejen na portálu www.mapovasbirka.cz a v Digitálním univerzitním repozitáři, ale také na národních i mezinárodních portálech.

Registr digitalizace CZ

Registr digitalizace CZ (RDCZ) je společným projektem Národní knihovny České republiky, Knihovny Akademie věd ČR a společnosti INCAD. Je dostupný na adrese <http://registrdigitalizace.cz/rdcz/>. Slouží k evidenci digitalizace v knihovnách i dalších paměťových institucích, k snadnějšímu sdílení výsledků digitalizace a k zamezení duplicít při zpracování.

Mapová sbírka své objekty na RDCZ sdílí od roku 2015. Celkem je v Registru digitalizace CZ z Mapové sbírky PŘF UK přístupných **31 443** objektů, z toho 31 102 map a 341 grafik, což z ní dělá třetího největšího přispěvatele portálu a největšího v oblasti kartografických dokumentů.

eSbírky

eSbírky jsou český internetový portál, spravovaný Národním muzeem, který je určen k online prohlížení digitalizovaných muzejních sbírek nejen Národního muzea, ale i dalších institucí. eSbírky jsou národním agregátorem České republiky pro Europeanu, tj. databázi digitalizovaného kulturního dědictví v evropském měřítku, proto byla do eSbírek importována data z Mapové sbírky.

Import dat z Mapové sbírky do eSbírek proběhl prostřednictvím CSV souboru. Jedná se o tabulku metadat, kde každému digitálnímu objektu patří jeden řádek s příslušnými atributy ve sloupcích. Protože cílem bylo provázat portál Digitální mapová sbírka (DMS) s eSbírkami a dále pak Europeanou, připravil importní tabulky Ing. Jaroslav Urik, správce aplikace DMS. Portál eSbírky pracuje v systému Museion a je postaven primárně pro sbírky muzejní, proto přednastavené atributy nekorespondovaly s vlastnostmi kartografických dokumentů. Bylo tedy nutné projednat se správci eSbírek úpravy povinných atributů a provést namapování metadat kartografických dokumentů na povinná pole systému Museion a zároveň tak, aby byly akceptovatelné pro následnou agregaci záznamů do portálu Europeana.eu.

Na tomto pracovaly E. Novotná, M. Hyndráková z Mapové sbírky a M. Vítková z Národního muzea. Po mnoha testovacích dávkách se podařilo oběma stranám proces vyladit a mohl proběhnout ostrý import do eSbírek v srpnu 2016. Exportovalo se **28 257** objektů, což z Mapové sbírky činí největší kartografickou sbírku na portálu. Dokumenty jsou prezentovány ve formátu jpeg na adrese <http://www.esbirky.cz/>. Mapy je možné odeslat emailem v podobě pohlednice, čímž se účinně propagují.

The screenshot shows the eSbírek website interface. At the top, there's a navigation bar with links like 'O nás', 'Virtuální výstavy', 'Profesionálům', and 'Kontaktní formulář'. The main header features the 'eSBÍRKY' logo and the text 'eSbírek – kulturní dědictví on-line' with a subtext 'aktuálně zveřejněno 111 815 sbírkových předmětů z 61 institucí'. A search bar is present with a magnifying glass icon. Below the header, there's a breadcrumb trail: 'institute > typ sbírky > materiál > geografie (původ) > datace > virtuální výstavy'. The main content area is titled 'DIE EUROP[ÄISCHE] TÜRKEI'. On the left, there's a sidebar with metadata: 'alternativní název: Meyer's Konversations-Lexikon. No. 674', 'institute: Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty UK v Praze', 'podsbíрка: Mapová sbírka', 'jazyk: Němčina', 'původ: In Hildburghausen', 'materiál: Papír', 'datace: 1846', 'autor předmětu: Renner; Geographische Anstalt des Bibliographischen Instituts (Hildburghausen, Německo)', 'původní majitel: Razítko: Státní sbírka mapová', 'datum publikace: 1846', 'vydavatel: Geographischen Graviranstalt des Bibliographischen Instituts', 'inventární číslo: 1830585', and 'způsob užití' with a CC-BY-NC license icon. The central part of the page displays a large map of Europe with a focus on the Ottoman Empire, titled 'DIE EUROP[ÄISCHE] TÜRKEI'. Below the map is a small thumbnail of the same map. To the right of the map, there's a 'popis' (description) section: 'Oceloryt, kolor. 17,5 x 24,5 cm, na listu 24,5 x 30 cm Měřítko [ca 1:2 700 000]. 3 cm = 10 geographische Meilen 15=1°. 3,6 cm = 60 türkische Berri 66,66=1°. (032°07' 15" v.d.--052°45' 27" v.d./057°10' 01" s.š.--038°48' 49" s.š.)'. Below the description is an 'alternativní název' section: 'Meyer's Konversations-Lexikon. No. 674'. Then, there's an 'institute' section: 'Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty UK v Praze'. Below that is a 'podsbíрка' section: 'Mapová sbírka'. Then, a 'jazyk' section: 'Němčina'. Below that is a 'původ' section: 'In Hildburghausen'. Then, a 'materiál' section: 'Papír'. Below that is a 'datace' section: '1846'. Finally, there's an 'autor předmětu' section: 'Renner; Geographische Anstalt des Bibliographischen Instituts (Hildburghausen, Německo)'. At the bottom right, there's a Creative Commons license icon: CC BY NC.

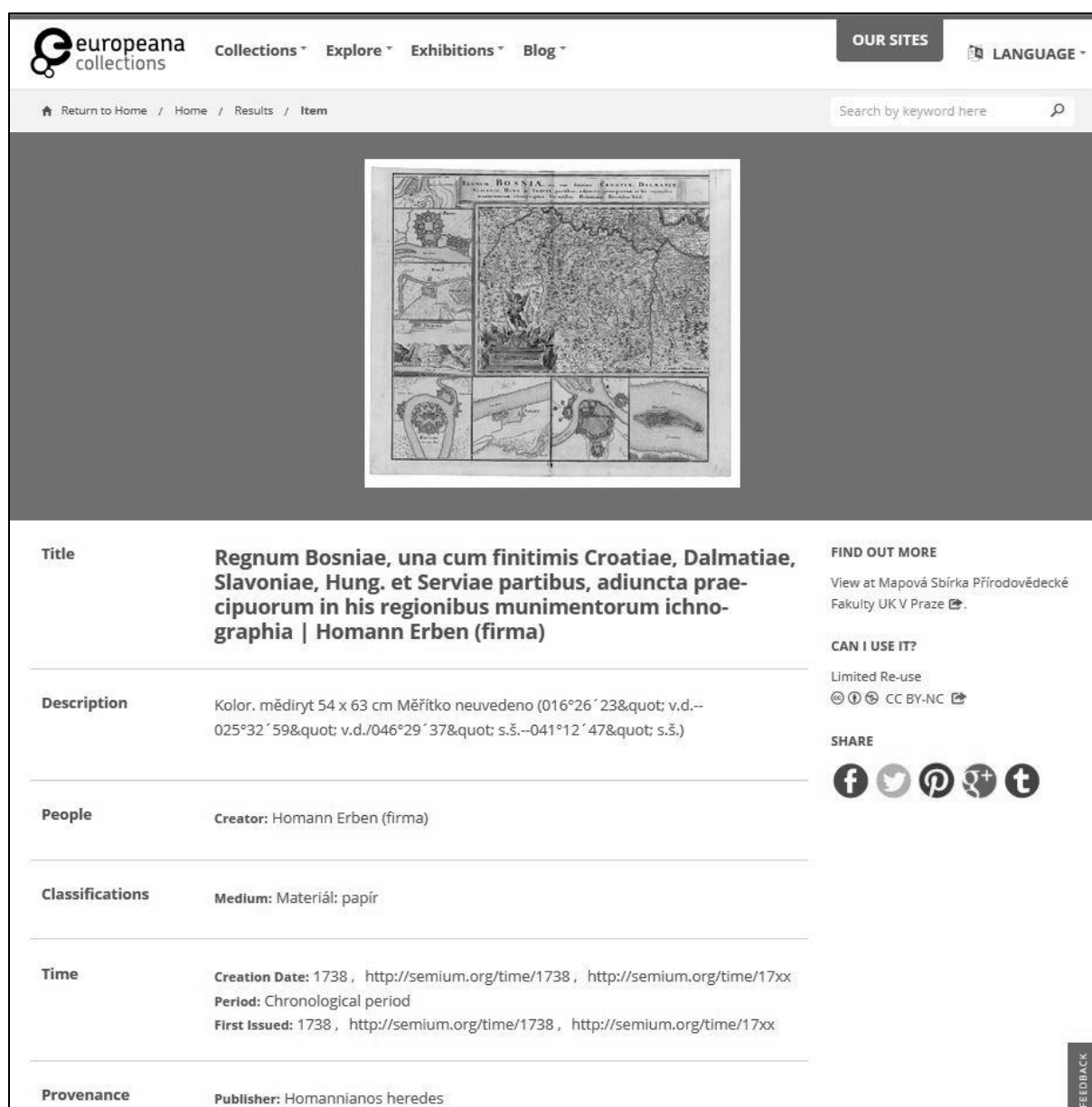
Obrázek č. 8: Rozhraní portálu ebirky.cz s mapami Mapové sbírky PřF UK (23. 8. 2017)

(Zdroj: <http://www.esbirky.cz/>)

Europeana

Europeana.eu je digitální platforma Evropské Unie pro kulturní dědictví. Sdružuje více než 3 000 evropských institucí jako jsou knihovny, archivy, sbírky, muzea apod. a představuje online různorodé exponáty jako obrazy, knihy, mapy, sochy, šaty, zvukový materiál atd.

Mapová sbírka se na portál Europeana.eu připojila v listopadu 2016 prostřednictvím národního agregátora – eSbírek a zpřístupňuje tak **27 841** objektů na adrese <http://www.europeana.eu>.

The screenshot shows the Europeana Collections interface. At the top, there's a navigation bar with 'Collections', 'Explore', 'Exhibitions', and 'Blog'. A search bar is on the right. Below the navigation bar, a breadcrumb trail reads 'Return to Home / Home / Results / Item'. The main content area features a large map titled 'Regnum Bosniae, una cum finitimis Croatiae, Dalmatiae, Slavoniae, Hung. et Serviae partibus, adiuncta praecipuorum in his regionibus munimentorum ichnographia | Homann Erben (firma)'. Below the map, there's a metadata section with fields for Title, Description, People, Classifications, Time, and Provenance. The Title field contains the full title of the map. The Description field provides details about the map's size (54 x 63 cm) and its coordinates. The People field lists the creator as 'Homann Erben (firma)'. The Classifications field indicates the medium as 'Materiál: papír'. The Time field shows the creation date as 1738 and the period as 'Chronological period'. The Provenance field lists the publisher as 'Homannianos heredes'. On the right side of the metadata section, there are links for 'FIND OUT MORE' and 'CAN I USE IT?', along with social media sharing icons for Facebook, Twitter, Pinterest, Google+, and Tumblr.

Title **Regnum Bosniae, una cum finitimis Croatiae, Dalmatiae, Slavoniae, Hung. et Serviae partibus, adiuncta praecipuorum in his regionibus munimentorum ichnographia | Homann Erben (firma)**

Description Kolor. měřit 54 x 63 cm Měřítka neuvedeno (016°26'23" v.d.--025°32'59" v.d./046°29'37" s.š.--041°12'47" s.š.)

People **Creator:** Homann Erben (firma)

Classifications **Medium:** Materiál: papír

Time **Creation Date:** 1738, <http://semium.org/time/1738>, <http://semium.org/time/17xx>
Period: Chronological period
First Issued: 1738, <http://semium.org/time/1738>, <http://semium.org/time/17xx>

Provenance **Publisher:** Homannianos heredes

FIND OUT MORE
View at Mapová Sběrka Přírodovědecké Fakulty UK V Praze

CAN I USE IT?
Limited Re-use
CC BY-NC

SHARE
f t p g+ t

Obrázek č. 9: Rozhraní portálu europeana.eu s mapami Mapové sbírky PřF UK (23. 8. 2017)

(Zdroj: <http://www.europeana.eu>)

Dlouhodobé uložení dat

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

V souvislosti s rozsáhlou digitalizací fondu Mapové sbírky bylo za 6 let nashromážděno více než 15 TB dat. Takové množství elektronických informací, za kterým je letitá každodenní práce, je potřeba dobře uchovávat a zálohovat. Data jsou proto uložena na čtyřech nezávislých úložištích.

Jedním je server na rektorátu UK, odkud jsou skeny map dokonce zpřístupňovány veřejnosti prostřednictvím Digitálního univerzitního repozitáře (DUR)², zároveň je na rektorátu druhá záloha na archivním serveru.

Třetím úložištěm je server typu NAS na PřF UK. Tam jsou kromě dat, zpřístupněných v DUR, skeny archivní ve formátu tiff, metadata mix a náhledy jpeg, také podkladová data z digitalizace glóbů a plastických map, jejich výsledné modely a struktura webu. Tento server slouží pouze jako archivní.

Jeho zálohou je Datové úložiště CESNET³, které zajišťuje provoz a rozvoj národní infrastruktury pro ukládání dat pro vědu a výzkum. Jakmile soubory na NAS přibydou, či se změní, pověřený pracovník data ze serveru synchronizuje s CESNETem tak, aby byla na obou úložištích 100% shoda a tím byla zajištěna aktuální záloha. Každý uživatel (virtuální organizace) má přiřazenou hierarchickou strukturu adresářů. Hlavním je domovský adresář a podadresáře, které jsou určeny k vlastnímu ukládání dat. CESNET provozuje s daty tzv. migrační politiku. To znamená, že data, která nejsou stále aktivně využívána, jsou uložena na páskách. Což je případ Mapové sbírky, protože většina dat na CESNETu má pouze záložní charakter. Existuje však část dat sbírky, která je prostřednictvím CESNETu zveřejňována na portálu Digitální mapová sbírka. Tyto podklady musí být uloženy na discích, odkud je rychlejší odezva k uživatelům, aby se obrázky rychle načítaly.

Technickou podporu při migraci dat na CESNET zajistilo Centrum informačních technologií (CIT), konkrétně Bc. Michal Rezek a Mgr. David Kománek. Pan Rezek zajistil přístupové účty a prostor na CESNETu, pan Kománek provedl vlastní prvotní migraci a zaškolil personál Mapové sbírky k synchronizaci dat.

² <http://repositor.cuni.cz>

³ <https://du.cesnet.cz/cs/>

Publikační činnost Mapové sbírky a o Mapové sbírce

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

PhDr. et Mgr. Eva Novotná (tel. 221 951 355, novotn48@natur.cuni.cz)

Publikační činnost zaměstnanců a spolupracovníků Mapové sbírky:

BAYER, Tomáš. Advanced methods for the estimation of an unknown projection from a map. *GeoInformatica*. 2016, roč. 20, č. 2, s. 241-284. ISSN 1384-6175. Dostupné také z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s10707-015-0234-x>

FENCLOVÁ, Lada. Nový web doc. Ludvíka Muchy. *Ikaros* [online]. 2016, roč. 20, č. 1 [cit. 2016-01-21]. urn:nbn:cz:ik-17668. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/17668>

HYNDRÁKOVÁ, Markéta. Glóby Mapové sbírky Univerzity Karlovy. In: *Kouzlo starých map*. Poster na výstavě 1. - 25. 3. 2016, Praha, České vysoké učení technické.

HYNDRÁKOVÁ, Markéta. Portál mapovasbirka.cz. In: *Inforum*. Poster na konferenci 24. - 25. 5. 2016. Praha, 2016.

HYNDRÁKOVÁ, Markéta. Portál Mapovasbirka.cz zpřístupňuje unikátní kartografické dědictví. *Knihovna plus* [online]. Mimořádné číslo 2016 [cit. 2016-09-16]. ISSN 18015948. Dostupné z: <http://knihovnaplus.nkp.cz/archiv/mimoradne-cislo-2016/informace-a-konference/portal-mapovasbirka.cz-zpristupnuje-unikatni-kartograficke-dedictvi>

NOVOTNÁ, Eva. *Akce: Čteme profesora Švamberu* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2016 [cit. 2016-02-15].

Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/aktuality/akce-cteme-profesora-svamberu>

NOVOTNÁ, Eva. Bloody Borders. *Forum*. 2016, roč. neuveden, č. 1, str. 46-47. ISSN 1211-1732.

NOVOTNÁ, Eva. Cartographic culture heritage is belongs to UNESCO. In: *Digital Approaches to Cartographic Heritage Conference Proceedings 2016*. Riga, 20. - 22. 4. 2016.

NOVOTNÁ, Eva. Cartographic culture heritage is belongs to UNESCO. In: *E-perimetron* [online]. 2016, Roč. 11, č. 4, s. 150-159. ISSN 1790-3769. [cit. 2017-01-09]. Dostupné také z: http://www.e-perimetron.org/Vol_11_4/Novotna.pdf

NOVOTNÁ, Eva. Digitalizované české mapové sbírky. In: *Knihovny současnosti* [online]. 2016, roč. 24, s. 94-118. ISBN 978-80-86249-80-3. Dostupné z: http://sdruk.mlp.cz/data/xinha/sdruk/2016/KKS/sbornik/Knihovny_soucasnosti_2016.pdf

NOVOTNÁ, Eva. *Důstojná oslava výročí: akce Čteme profesora Švambery* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta University Karlovy v Praze, 2016. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/fakulta/aktuality/dustojna-oslava-vyroci-akce-cteme-profesora-svamberu>

NOVOTNÁ, Eva. Limnologické mapy prof. Václava Švambery. *Z dějin geodézie a kartografie*. Praha: Národní technické muzeum, 2016, roč. 18, str. 73-79. ISSN 0232-0916.

NOVOTNÁ, Eva. Mapy obležení jako záchrana paměti: maltsko-česká putovní výstava Siege maps: keeping memory safe. *Zeměměřič*. 2016, roč. 23, č. 6, s. 18-20. ISSN 1211-488X.

NOVOTNÁ, Eva. *Mapy obležení v maltské Valletě* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2016 [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/fakulta/aktuality/mapy-oblezeni-v-maltske-vallete>

NOVOTNÁ, Eva. Orteliova biblická mapa Putování a život patriarchy Abraháma. *Z dějin geodézie a kartografie*. Praha: Národní technické muzeum, 2016, roč. 18, 7-12. ISSN 0232-0916.

NOVOTNÁ, Eva, Mirka TRÖGLOVÁ SEJTKOVÁ a Josef CHRÁST. *Poklady Mapové sbírky*. Praha: Karolinum, 2016, 4-15. ISBN 978-80-246-3537-8.

NOVOTNÁ, Eva. Profesor Václav Švamberský a životní prostředí. *Ochrana přírody: časopis státní ochrany přírody : journal of the state nature conservancy*. 2016, roč. 71, č. 2, IX-X. ISSN 1210-258x.

NOVOTNÁ, Eva. *Tisková zpráva: výstava Mapy obležení* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta University Karlovy v Praze, 2016. [cit. 2016-02-15].

Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/fakulta/pro-media/tiskove-zpravy/rok-2016/tz-prf-uk-mapy-oblezeni-malta.pdf>

NOVOTNÁ, Eva. *Výstava na Maltě* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2016 [cit. 2016-02-15].

Dostupné z: https://www.natur.cuni.cz/geografie/aktuality/copy_of_vystava-na-malte

NOVOTNÁ, Eva. *Vytvoření českého rekordu Nejdelší veřejné čtení z díla profesora Václava Švambery* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta University Karlovy v Praze, 2016. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/fakulta/aktuality/vytvoreni-ceskeho-rekordu-nejdelsi-cteni-z-dila-profesora-vaclava-svambery>

NOVOTNÁ, Eva. *Vytvoření českého rekordu* [online]. Praha: Přírodovědecká fakulta University Karlovy v Praze, 2016. [cit. 2016-02-15].

Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/aktuality/vytvoreni-ceskeho-rekordu>

NOVOTNÁ, Eva. Výročí geografa Václava Švambery. *Přírodovědci.cz* [online]. 2016, roč. V, č. 1, str. 7. ISSN 1805-5591. Dostupné také z:

<https://www.prirodovedci.cz/templates/modules/magazin/pc/index.php?uuid=3d3a5946-f5c0-11e5-9e5f-0025900e353a>

NOVOTNÁ, Eva a Frederik VELINSKÝ. Geograf Václav Švambera: znalec Konga. In: *Planetárium* [online]. Praha: Český rozhlas Sever, 30. 1. 2016 18:10 [cit. 2016-02-04]. Rozhovor. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3557388>

NOVOTNÁ, Eva a Frederik VELINSKÝ. Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty UK. In: *Planetárium* [online]. Praha: Český rozhlas Sever, 6. 2. 2016 18:05 [cit. 2016-02-08]. Rozhovor. Dostupné z: <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3562407>

NOVOTNÁ, Eva a Lada FENCLOVÁ (ed.). *Výroční zpráva Mapové sbírky PrF UK 2015*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2016. 1x ročně.

Dostupná také z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/vyrocní-zprava-mapove-sbirky-2015>

NOVOTNÁ, Eva. Mapová sbírka v proměnách času. In: *Poklady Mapové sbírky*. Praha: Karolinum, 2016, 117 s. ISBN 978-80-246-3537-8.

Aplikovaný výzkum:

SCICLUNA, Bernadine. NOVOTNÁ, Eva a Lada FENCLOVÁ. *Siege Maps: Keeping Memory Safe*. Výstava. Valletta a Praha, 2016. 20 posterů. Dostupné také z: http://ucebny.natur.cuni.cz/gk/vystavy/vystavy-siege_maps.html

Vystoupení na konferencích a propagačních akcích v roce 2016:

FENCLOVÁ, Lada. Webový portál věnovaný kartografovi Jaromíru Jankovi. In: XXXVII. symposium *Z dějin geodézie a kartografie*, NTM, Praha, 30. 11. 2016.

NOVOTNÁ, Eva. *Johann C. Criginger a jeho mapa Čech*. Přednáška v Jáchymově dne 16. 4. 2016. V zastoupení: FENCLOVÁ, Lada.

NOVOTNÁ, Eva. Cartographic culture heritage is belongs to UNESCO. In: *11th ICA Conference Digital Approaches to Cartographic Heritage*. Prezentace na konferenci. Riga, 20. - 22. 4. 2016. V zastoupení: HYNDRÁKOVÁ, Markéta.

NOVOTNÁ, Eva. Crigingerovy mapy Čech v Mapové sbírce PřF UK. In: XXXVII. symposium *Z dějin geodézie a kartografie*, NTM, Praha, 30. 11. 2016.

NOVOTNÁ, Eva. Digitalizace a archivace (nejen) starých map na Přírodovědecké fakulta Univerzity Karlovy. In: *Staré mapy v současnosti* [online]. Prezentace na semináři. Zlín, 4. 10. 2016. Dostupné také z: <https://www.kr-zlinsky.cz/clanky/aktuality/13494/digitalizace-starych-map-prf-uk-praha.pdf>

NOVOTNÁ, Eva. Digitalizované české mapové sbírky. In: *Knihovny současnosti*. 2016. Prezentace na konferenci. Olomouc, 6. - 8. 9. 2016.

Restaurování

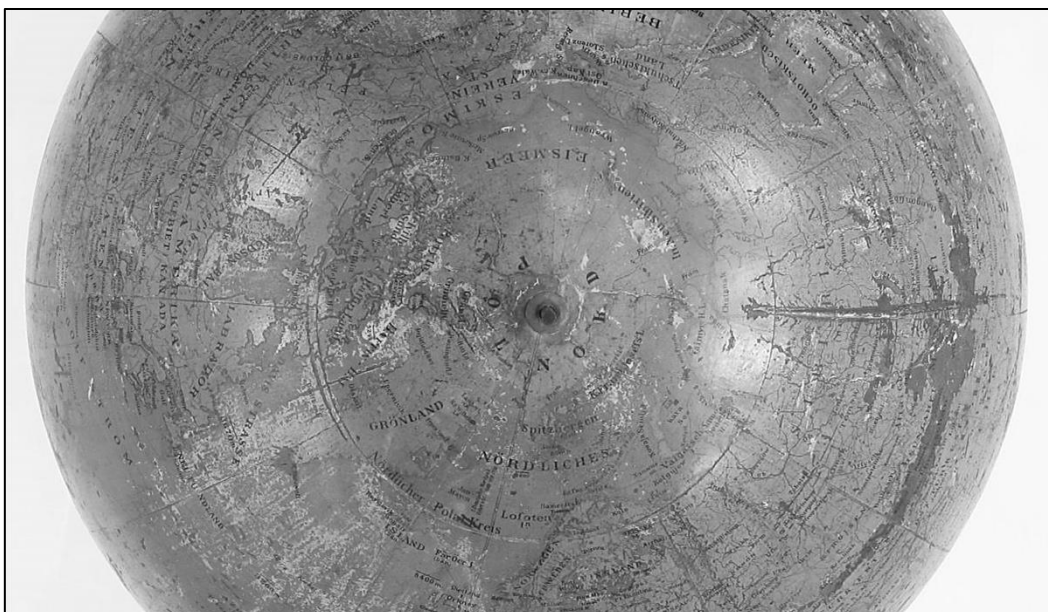
Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

V Mapové sbírce se nachází tisíce starých tisků, vzácných exemplářů a nezřídka světových unikátů, které potřebují zvláštní péči. Jsou zde uchovávány desítky dokumentů, které by potřebovaly akutní zásah restaurátora, který je ale vždy velmi nákladný. Mapová sbírka nemá dostatek zdrojů, proto žádáme dárce a sponzory o spolupráci na záchraně vzácných kartografických památek, více na stránce <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/mapova-sbirka/restaurovani/dokumenty-k-restaurovani>. V roce 2016 byly z vlastních fondů restaurovány alespoň 3 glóby celkem za **142 000 Kč**. Restaurování provedl RNDr. Miroslav Široký, CSc.

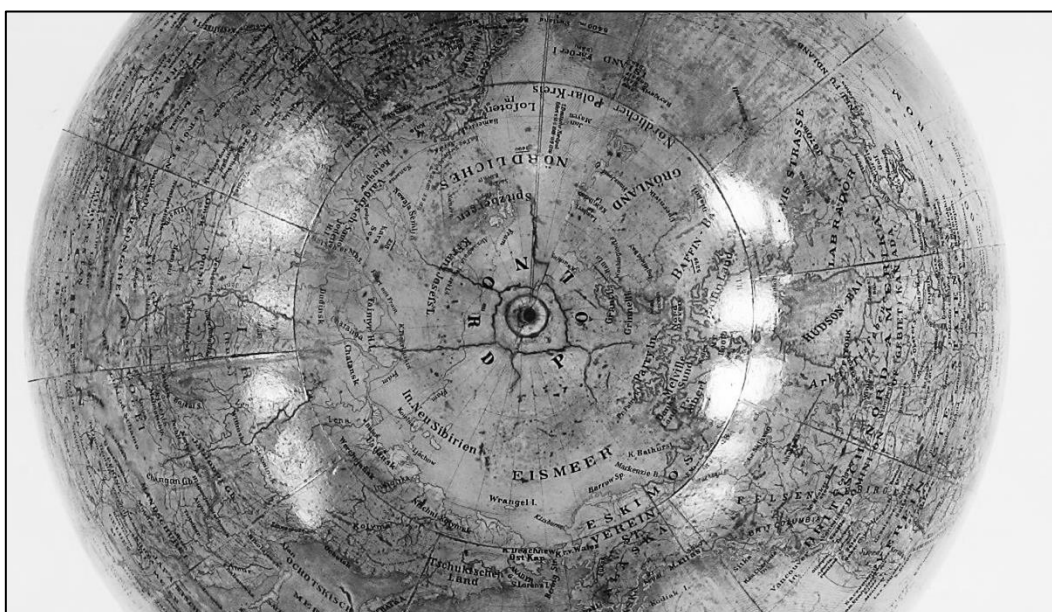
U tohoto typu starých kartografických dokumentů se můžeme často setkat kromě vad způsobených samotným stárnutím materiálu s mechanickým poškozením nejrozumnějších částí celého glóbu. Velmi často bývá nalomený stojan vlivem špatné manipulace a dochází pak k rozvolnění spojů a následnému rozlomení. S tím souvisí i uvolnění horizontálního kruhu, který následně může při rotaci odírat vyosenou kouli přes lakový povrch a papírový polep až na sádrové či lepenkové podloží. Další poměrně obvyklou vadou je narušení až praskliny na glóbové kouli v oblasti pólů, kde jsou ukotveny trny zemské osy, na kterých pak může být upevněn poledníkový kruh. Na kovových konstrukčních částech se mnohdy vyskytuje koroze. Mezi méně závažné problémy patří znečištění glóbu prachem, hmyzem nebo oděrky svrchního laku. Lakový kryt navíc s léty hnědne. V takovém případě není nutný rozsáhlý restaurátorský zásah, postačí čištění a konzervace odkyselením a novým lakem.

V tabulce č. 9 jsou specifikovány dokumenty, restaurované v roce 2016. Jedná se o 3 glóby, které jsou vystaveny v hlavním sále Mapové sbírky. Na adrese <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/mapova-sbirka/restaurovani> jsou k dispozici detailnější informace s fotografiemi k jednotlivým restaurovaným exponátům.

Na následujících obrázcích č. 10 a 11 je glóbus Erdglobus z let 1906 až 1908 od českého autora Jana Felkla zachycený před a po restaurátorském zásahu.

Obrázek č. 10: Pohled na severní pól před restaurováním, patrné jsou odřeniny, praskliny
(Zdroj: RNDr. Miroslav Široký)

Obrázek č. 11: Totéž po restaurování, zacelený s novým lakem
(Zdroj: RNDr. Miroslav Široký)

Tab. č. 9: Přehled restaurovaných předmětů V Mapové sbírce v roce 2016

(Zdroj: Mapová sbírka)

Poř.	Popis předmětu, původní stav	Zkrácený záznam	Cena [Kč]
1	Glóbus; povrch zahnědlý a narušený; polep horizontálního kruhu se odděloval; mosazný kruh deformovaný a omezoval rotaci koule	Erdglobus [kartografický dokument]. -- Měřítko 1:26 656 000 (180°00'00" v.d.--180°00'00" v.d./090°00'00" s.š.--090°00'00" j.š.). -- Rostok bei Prag : J. Felkl & Sohn, [mezi 1875 a 1918]. -- 1 glóbus : barev., lakovaný papír, na dřevěném stojanu s trojnožkou, kovový mosazný poledníkový kruh s vyrytou stupnicí, dřevěný horizontální kruh se znameními zvěrokruhu ; průměr 46,8 cm	28 000
2	Glóbus; povrch zahnědlý a narušený, velké plochy chyběly, vlivem dotyku glóbu s pevným okružím poškozena papírová i podložní vrstva; polep horizontálního kruhu se odlupoval	Zeměkoule [kartografický dokument] / vydal J. Felkl a syn. -- Měřítko 1:26 656 000 (180° 00'00" v.d.--180°00'00" v.d./090°00'00" s.š.--090°00'00" j.š.). -- V Roztokách u Prahy : J. Felkl a syn, [mezi 1875 a 1918]. -- 1 glóbus : barev., lakovaný papír, na dřevěném stojanu s trojnožkou a kompasem ve spodní části, kovový poledníkový kruh s vyrytou stupnicí, dřevěný horizontální kruh se znameními zvěrokruhu ; průměr 47 cm	36 000
3	Glóbus; povrch zahnědlý, lakový kryt prodřený až na papírový povrch a dále do křídového a lepenkového podloží; nohy trojnožky vylomené; polep horizontálního kruhu místy chyběl, dřevěný kruh volný a odíral kouli	Erdkugel [kartografický dokument] / von 2 Wiener Schuh im Durchmesser nach den neuesten geographischen Bestimmungen entworfen und herausgegeben von Joseph Jüttner Oberstlieutenant im Kais. Königl. Bombardier Corps ; in Kupfer gestochen von Bernhard Bitter und Joh. David. -- Měřítko [ca 1:21 000 000] (180°00'00" z.d.--180°00'00" v.d./090°00'00" s.š.--090°00'00" j.š.). -- Zu Wien : Joseph Jüttner, 1839. -- 1 glóbus : kolor. mědiryt, sádra polepená papírem, na dřevěné trojnožce, kovový horizontální kruh s vyrytou stupnicí, vertikální dřevěný kruh s kalendářem a znameními zvěrokruhu ; průměr 62,4 cm	78 000
Celkem			142 000

Prezentace Mapové sbírky na webu

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Mapová sbírka se svými uživateli komunikuje také prostřednictvím webových stránek, které jsou přístupné z rozhraní webu celé Přírodovědecké fakulty na adrese <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/>. Byly přidávány aktuality o pořádaných akcích či změny v otevírací době. Další důležitou novinku na stránkách, která vznikla v průběhu roku, je samostatná záložka věnovaná přihlášce mapy od F. Camocia do Registru Paměť světa UNESCO. Pod odkazem <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/prihlaska-unesco> jsou uvedeny jednak informace o mapě, ale také o pořádané výstavě (více v samostatné kapitole Výstavy Mapové sbírky). Veškeré příspěvky a novinky byly aktualizovány také v anglické variantě portálu.

Prezentace Mapové sbírky na Facebooku

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Mapová sbírka udržovala svůj profil na stránce Facebook. Prostředí bylo využito především pro rychlou komunikaci s uživateli, sdílení pozvánek na pořádané akce a také na šíření odkazů na portály a zajímavosti ze sbírky. Průměrný dosah příspěvku byl 111. Nejúspěšnější byly zveřejněné fotografie z Pražské muzejní noci (odkaz se dostal k 616 uživatelům). Mezi další velmi úspěšné zprávy patřily informace o Dnech geografie a také odkazy na zajímavé mapy z digitalizovaných sbírek

Celkový počet uživatelů, kteří označili profilovou stránku sbírky tlačítkem „To se mi líbí“ vzrostl ze 128 (k 31. 12. 2015) **na 158** (k 20. 12. 2016)

Výstavy Mapové sbírky

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

V průběhu roku 2016 probíhaly v předšálí Mapové sbírky výstavy. Sezónu zahájila výstava *Václav Švambers, profesor Univerzity Karlovy* autorky Evy Novotné. Slavnostní zahájení proběhlo 8. 12. 2015 a výstava byla z původně plánovaného 29. 2. prodloužena až do 30. 4. 2016. Expozice představila život a dílo zakladatele geografického ústavu a byla doplněna originálními archiváliemi a velkoformátovými plátny. Jako doprovodná akce výstavy bylo v Knihovně geografie uspořádáno veřejné čtení z děl prof. Švambersy, které se konalo v pondělí 11. 1. 2016 a kterého se účastnila celá řada pedagogů a zaměstnanců geografické sekce. Pokus o vytvoření rekordu nejdelšího čtení z děl prof. V. Švambersy chtěl popularizovat stále živý odkaz Otce zakladatele. Na čtení dohlížel komisař z agentury Dobrý den, která spravuje české rekordy. Výsledkem byl zápis do databanky Muzea rekordů a kuriozit Pelhřimov a výtisk v knize českých rekordů. Výstava byla dále zapůjčena do Peruci, profesorova rodiště, kde byla instalována do konce října.

Další výstava Mapové sbírky byla zahájena 30. 6. 2016. Jednalo se o českou verzi výstavy *Siege maps: keeping memory safe*, která byla vytvořena na konci roku 2015 ve spolupráci Mapové sbírky s National Museum of Fine Arts ve Vallettě. Expozice byla vytvořena na podporu společné česko-maltské přihlášky tohoto jedinečného souboru map do Registru Paměti světa UNESCO, která byla podána v průběhu roku 2016 a výsledky budou známy v polovině roku 2017. Blíže viz kapitola **Spolupráce s programem UNESCO Paměť světa**.

Obrázek č. 12: Řečníci při zahájení výstavy *Siege maps: Keeping memory safe*,
zleva Bernadine Scicluna, Josef Novotný a Eva Novotná
a hudební doprovod Hipocondria ensemble
(Zdroj: Archiv MS)

Slavnostního zahájení výstavy 30. 6. 2016 se na pozvání Evy Novotné zúčastnila také kurátorka National Museum of Fine Arts, paní Bernadine Scicluna a přednesla projev o významu a původu vystavených map. Vernisáž úvodním slovem zahájil proděkan pro rozvoj fakulty a zahraniční agendu, doc. RNDr. Josef Novotný, Ph.D. a dále promluvila ředitelka sbírky PhDr. et Mgr. Eva Novotná, která celou vernisáž také moderovala. Výstava byla přístupná do 31. 8. 2016. Jako putovní ji pak využily další neziskové organizace.

Propagační akce

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Pražská muzejní noc

Mapová sbírka se spolu s dalšími pracovišti Přírodovědecké fakulty zapojila do Pražské muzejní noci. Ta se konala v noci ze soboty 11. 6. na 12. 6. 2016. V Mapové sbírce byly připraveny skupinové exkurze každou celou hodinu od začátku v 19 hodin až do půlnoci. V šesti skupinkách navštívilo sbírku celkem **101 osob**, takže kapacita všech skupinek byla plně obsazena. Prohlídky byly atraktivnější nejen díky zvláštní potemnělé atmosféře s rozsvícenými glóby, ale také díky dobovým kostýmům, ve kterých průvodkyně vystupovaly.

Obrázek č. 13: Pracovnice Mapové sbírky v dobových kostýmech během Pražské muzejní noci. Zleva Lada Fenclová, Markéta Hyndráková, Jana Němečková (Zdroj: Archiv MS)

Předání certifikátů dobrovolníkům geografické sekce

Na geografické sekci PřF byl v roce 2016 oslaven rok dobrovolnického programu. Při této příležitosti byly předány certifikáty pěti dobrovolníkům, kteří splnili limit více než 40 odpracovaných hodin pro sekci. Hlavní sál Mapové sbírky byl využit jako reprezentativní prostor pro ocenění obětavých nadšenců. Proděkan geografické sekce doc. RNDr. Jakub Langhammer, Ph.D. a zástupci kateder dobrovolníkům poděkovali a předali certifikát i s drobnou pozorností. Po předání a připitku proběhla pro oceněné studenty exkurze se zaměstnanci. Pro některé to byla první návštěva sbírky.

Natáčení pořadu Wifina

V úterý 19. dubna 2016 proběhlo v unikátních prostorách Mapové sbírky natáčení části dětského pořadu Wifina. Jednalo se o díl věnovaný tvorbě map. Kartografické postupy vysvětlil Ing. Tomáš Bayer, Ph.D. z katedry aplikované geoinformatiky a kartografie. Natočený a zpracovaný materiál se vysílal v pátek 27. května v odpoledních hodinách a od 1. 6. je přístupný také online <http://decko.ceskatelevize.cz/wifina>. Byl rovněž poskytnut do archivu Mapové sbírky, kde je k dispozici.

Obrázek č. 14: Průběh natáčení pořadu Wifina. Vpravo doc. Ing. Tomáš Bayer, Ph.D.
(Zdroj: Archiv MS)

Dny geografie

Dny geografie, jejichž cílem je propagace oboru, zajišťuje Česká geografická společnost a tradičně se zapojuje i Geografická sekce PřF UK a její součásti. V roce 2016 probíhala akce v týdnu 21. – 25. 11. V tomto období zpřístupnila Mapová sbírka videoprezentaci o jedinečných exponátech z Mapové sbírky a také vizualizace 3D glóbulů. Na přenosných panelech byla v 1. patře fakulty instalována putovní výstava *Kouzlo starých map*, která byla vytvořena u příležitosti mezinárodního roku mapy ve spolupráci s Masarykovou univerzitou a Univerzitou Palackého v Olomouci.

Ve středu a v pátek byly pro návštěvníky pořádány zdarma komentované exkurze pro skupiny každých 30 minut. V průběhu akce do sbírky zavítalo celkem 98 osob, především skupin z gymnázií. Ve čtvrtek 24. 11. se pracovníci sbírky zapojili do akce Knihovny geografie: *Georeferencujte s námi staré mapy*.

Spolupráce s fakultním e-shopem

Ing. Lada Fenclová, (tel. 221 951 967, mapcol@natur.cuni.cz)

Na Přírodovědecké fakultě byl zprovozněn pod správou oddělení vnějších vztahů e-shop. Jednou z nabízených položek jsou také staré mapy, které poskytla k prodeji Mapová sbírka. K dispozici je 21 faksimilí. Jde především o mapy Prahy a okolí a dále reprodukce nejstarších zobrazení českých zemí, nátisky z edice *Monumenta Cartographica Bohemiae*. Nabídka je k dispozici na následujícím odkazu <https://www.prirodovedci.cz/eshop/kategorie/stare-mapy/>.

Propagační materiály

Pro zájemce o sbírku byly k dispozici propagační materiály. Šlo o pexeso *Glóby Mapové sbírky*, v prodeji je za 42 Kč. Dále anglický katalog k výstavě *Poklady Mapové sbírky*, který se prodává za 230 Kč. Nově byl také nabídnut katalog k výstavě *Václav Švamberský, profesor Univerzity Karlovy* za 189 Kč. Všechny tyto dokumenty lze zakoupit osobně přímo ve sbírce nebo po objednání emailem či telefonicky. Bližší informace na adrese: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/sluzby-mapove-sbirky/suvenyry>.

Oba katalogy výstav bylo navíc možné zakoupit v univerzitním knihkupectví Karolinum v Celetné ulici.

Obrázek č. 15: Návštěvníci Dnů geografie (Zdroj: Archiv MS)

Spolupráce s programem UNESCO Paměť světa

PhDr. et Mgr. Eva Novotná (tel. 221 951 355, novotn48@natur.cuni.cz)

Mgr. Mirka Tröglová Sejtková

Eva Novotná se jako členka pracovní skupiny pro Paměť světa národního komitétu UNESCO účastnila řady zasedání a jednání k tomuto tématu. Především však byl dále řešen postup podávání přihlášky společné maltsko-české nominace do rejstříku Paměť světa (MoW) UNESCO. Ta byla po mnoha doplněních a obsáhlé korespondenci podána Maltou (jako hlavním předkladatelem) v řádném termínu tj. 31. 5. 2016. Od maltské strany byly získány kopie poslední předložené verze. Následně byli předkladatelé vyzváni k odstranění některých formálních nedostatků. Maltská strana nespojila obě národní přihlášky v jednu společnou. Tyto korektury byly zpracovány v průběhu léta z větší části v Praze, aby se proces urychlil. Na podzim pak byla odevzdána nově zkompleťovaná přihláška v tištěné i elektronické podobě jak MK ČR, tak pařížskému sekretariátu.

V rámci propagace nominace byla společně připravena a realizována v obou zemích výstava Siege maps (Mapy obležení). 29. 1. 2016 byla otevřena v Národním archeologickém muzeu ve Valletě, 10. 6. 2016 v muzeu na ostrově Gozo a 30. 6. 2016 v předsálí Mapové sbírky PřF UK v Praze. Představila čtyři mapy velkého obležení Malty v roce 1565 od Giovanniho Francesca Camocia, známého nakladatele map a knih, jehož prominentní kontakty zahrnovaly dokonce i samotného Tiziana. Široko daleko distribuované mapy byly nejúčinnějším zpravodajským prostředkem o průběhu obležení. V současnosti se staly součástí kulturního dědictví a informují o ztracené krajině i přelomové události maltské historie.

Mapy znázorňují bitvu o přístav na severovýchodním pobřeží Malty. V květnu 1565 zaútočilo na Maltu turecké vojsko, vedené sultánem Sulejmanem I., s 40 tisíci muži a Dragutovými piráty. Proti nim stálo pouhých 540 maltských řadových rytířů a 8 tisíc Malt'anů a žoldnéřů. Díky statečnosti obránců i sicilskému místokráli Garciovi de Toledo, který přispěchal na pomoc s posilami, Turci utrpěli porážku.

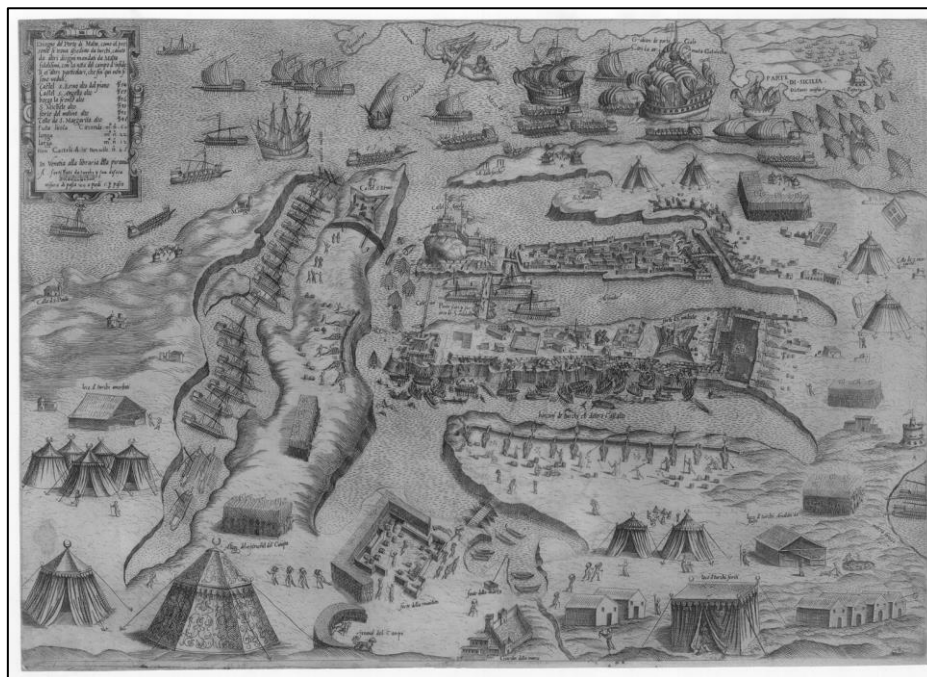
Jak již bylo uvedeno, výstava byla inspirována česko-maltskou iniciativou k zapsání těchto čtyř map do registru světového dědictví UNESCO. Tři verze, první, třetí a čtvrtá, z Camociovy řady jsou součástí kartografických sbírek National museum of Fine Arts na Maltě. Druhá verze byla nalezena dr. Josephem Schirem, díky zveřejněným popsaným a digitalizovaným mapám v Mapové sbírce PřF UK. V současnosti jde o jedinou známou dochovanou mědirytinu od Camocia v euro-amerických sbírkách.

Výstavu doprovázely digitální prezentace s ukázkami rozdílů 4 verzí, animací celé bitvy a ukázkou tradiční výroby mědirytiny. Student Katedry aplikované geoinformatiky a kartografie PřF UK Jakub Báča pod vedením Ing. Miroslava Čábelky vytvořil zdařilou animaci bitvy podle 4 plánek. Záznam je dostupný na adrese: <https://youtu.be/pybbjm8u6V4>. Pozvání na vernisáž přijala i kurátorka maltského muzea National museum of Fine Arts paní Bernadine Scicluna. Za českou stranu nechyběli vedoucí tajemník ČR pro UNESCO JUDr. Karel Komárek a paní Mgr. Dita Limová z odboru mezinárodních vztahů UNESCO při MK ČR.

O putovní výstavu byl v průběhu roku zájem i v dalších českých institucích. Vznikla také nová webová stránka věnovaná maltsko-české nominaci. Je dostupná na adrese:

<https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/prihlaska-unesco>.

V rámci pracovní skupiny se také diskutovalo na společných dokumentech o ochraně kulturního dědictví a připomínkovaly se nové české nominace pro MoW UNESCO. Další předběžně schválenou českou nominací se staly rukopisné mapy Šafaříkovy z Mapové sbírky.

Obrázek č. 16: CAMOCIO, Giovanni Francesco. *Disegno del Porto di Malta, come al[abaster] presente si troua assediato da turchi, cauato da altri disegni mandate da Malta fidelisimi, con la nota del campo d'infideli et altri particolari, che fin qui non mandate da Malta fidelisimi, con la nota campo d'infideli et altri particolari, che fin qui non si sono ueduti*. Venetia: alla libreria d[e]lla piramid[e], [1565]. 1 mapa.

(Zdroj: © Mapová sbírka PřF UK v Praze)

Depozitáře Mapové sbírky

Ing. Markéta Hyndráková (tel 221 951 590, marketa.hyndrakova@natur.cuni.cz)

Mapová sbírka kromě hlavního sálu, který je situován v druhém podlaží budovy Albertov 6, disponuje dalšími 5 depozitáři.

Externí, mimopražský představuje jednu budovu v objektu UK o dvou místnostech, bývalá těžební věž, kterou Mapová sbírka sdílí společně s Knihovnou geografie a má tam uložen neinventovaný, knižní fond. Protože tato budova nebyla primárně určena pro uchování knih, je tento prostor po klimatické stránce nevyhovující. Teplota vzduchu je poměrně stabilní. V letních měsících i za tropických dní nestoupne nad 21°C, v zimě pak radikálně klesá, ale poměrně snadno lze korigovat vytápěním a je udržována přibližně na hodnotě 17°C. Větším problémem je vlhkost vzduchu. V zimním období, kdy jsou místnosti vytápěny, se pohybuje kolem 40%. Naproti tomu v období po ukončení topné sezóny vlhkost postupně stoupá a opět začne klesat až se zahájením topné sezóny, jak ukazují grafy č. 8 a č. 9. Proto jsou depozitáře v Lešeticích kontrolovány pravidelnými návštěvami. Zároveň je fond postupně přivážen do Prahy, kde je katalogizován a ukládán v moderním depozitáři.

Nový depozitář pro staré tisky byl vybudován v roce 2013. V současnosti patří mezi nejlépe vybavené depozitáře na UK.

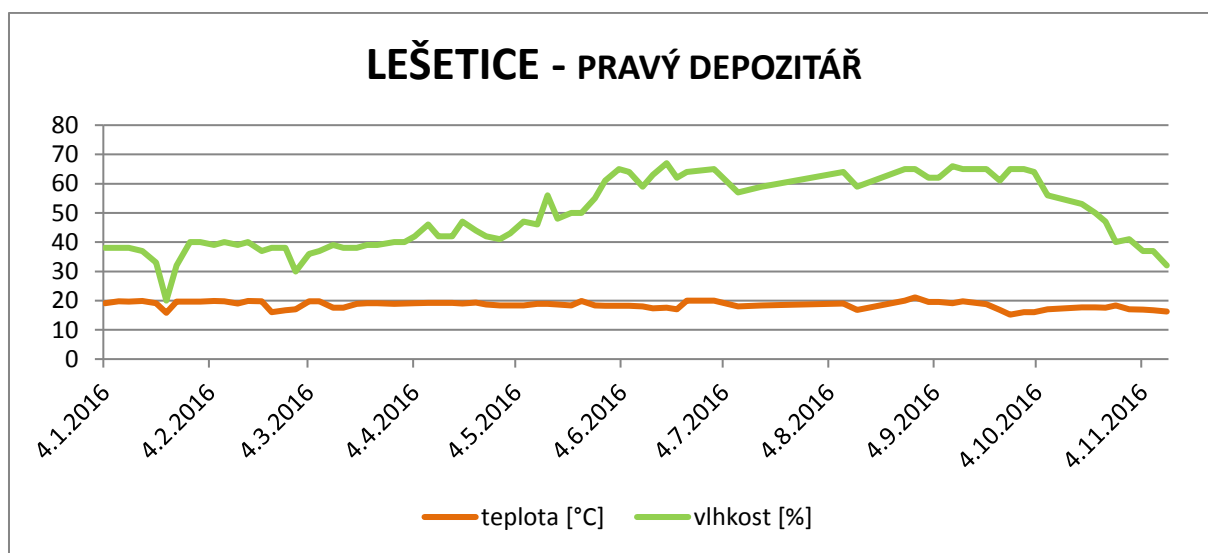
Klimatické podmínky jsou v něm udržovány na optimálních stabilních hodnotách teploty vzduchu 21°C a relativní vlhkosti 55%. Instalovány jsou měřicí přístroje od firmy Cometsystem⁴, které tyto dvě veličiny monitorují a při překročení limitních hodnot vyšlou hlášení emailem. Aktuální poměry je možné sledovat online kdykoliv během dne. Na stav prostředí reagují dva přístroje, které udržují stabilní hladinu vlhkosti. Při nízké hladině vlhkosti, která nastává hlavně v topné sezóně, automaticky sepne zvlhčovač, naopak při vysoké vlhkosti vzduchu se aktivuje odvlhčovač. Topení je vedené v bočních stěnách depozitáře a spíná, jakmile teplota klesne pod 18°C.

Dále jsou instalována požární a vodní čidla, která vyšlou upozornění při živelných ohroženích. Cirkulaci a přísun čerstvého vzduchu zajišťuje nástěnný ventilátor. Na jaře roku 2016 přestal zvlhčovač Defensor PH15 fungovat a přivolaný technik zjistil, že by oprava přístroje spočívala ve výměně základní desky, což by byla velice nákladná záležitost. Z ekonomického hlediska byl tedy přístroj nahrazen novým modelem Brune B250 v hodnotě necelých 40 000 Kč.

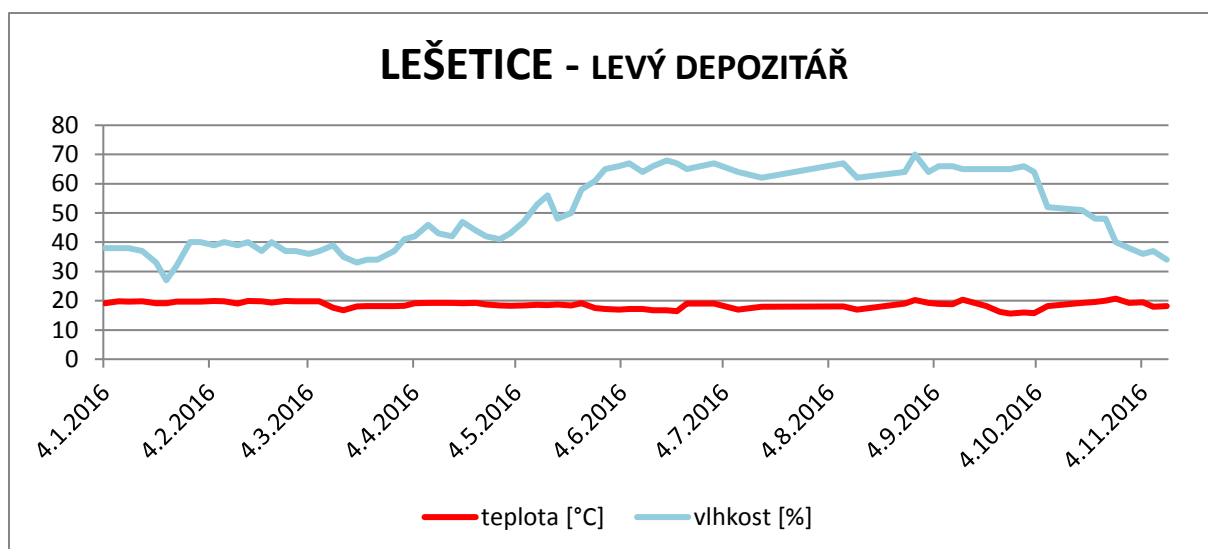
⁴ <http://www.cometsystem.cz/>

Další tři depozitáře jsou situovány ve zcela jiné části budovy, kde je náročné udržet klima stabilní. V listopadu roku 2016 byl do těchto místností instalován měřicí systém Comet, díky němuž je možné online sledovat aktuální teplotu a vlhkost vzduchu v jednotlivých místnostech a hlásí emailem překročení limitních hodnot. Samotný přístroj je instalován v jedné místnosti a jsou na něj napojena čidla, která vedou do zbylých dvou místností stropním podhledem. Montáž zajistil pan Zdeněk Slatinský a IT podporu Bc. Michal Rezek. Hodnota měřicího zařízení včetně instalace čítá téměř 20 000 Kč. Zvlhčování je zajištěno alespoň nádržkami s vodou, umístěnými u topných těles a cirkulaci vzduchu mezi depozitáři a chodbou obstarávají odvětrávací mřížky.

Hlavní sál sbírky je již 4 roky vybaven monitorovacím systémem a 2 zvlhčovači. Zde probíhají každoročně udržovací práce, jako čištění přístrojů a výměna sady filtrů za nové, které provádějí zaměstnanci sbírky. Kromě toho jsou v sále instalovány speciální skleněné okenní tabule a rolety s pokovenou vrstvou, odrážející 70% dopadajícího světla a tepla. Je zajištěno přirozené větrání skrz odvětrávací komíny. Klimatické podmínky ve sbírce a všech depozitářích jsou dodržovány dle doporučení odborníka na mikroklima a ventilaci Ing. Jana Červenáka.

Graf č. 8: Teplota a vlhkost v pravém depozitáři v Lešetích
(Zdroj: podle dat M. Holase sestavila M. Hyndráková)

Graf č. 9: Teplota a vlhkost v levém depozitáři v Lešetících
(Zdroj: podle dat M. Holase sestavila M. Hyndráková)

Obsah

Akvizice	5
Katalogizace dokumentů	7
Souborný katalog.....	8
Výpůjční služby.....	9
Využití digitalizovaných map z Mapové sbírky.....	11
Exkurze.....	12
Digitální univerzitní repozitář	14
Portál Mapová sbírka PřF UK.....	17
Digitální mapová sbírka (www.mapovasbirka.cz/geonetwork).....	17
Glóby (www.mapovasbirka.cz/globy)	18
Modely a plastické mapy (www.mapovasbirka.cz/models).....	19
Nový portál věnovaný doc. Jaromíru Jankovi.....	21
Agregace digitálních dokumentů do (nad)národních portálů.....	23
Registr digitalizace CZ.....	23
eSbírky	23
Europeana.....	25
Dlouhodobé uložení dat	26
Publikační činnost Mapové sbírky a o Mapové sbírce.....	27
Publikační činnost zaměstnanců a spolupracovníků Mapové sbírky:	27
Aplikovaný výzkum:	30
Vystoupení na konferencích a propagačních akcích v roce 2016:	30
Restaurování.....	31
Prezentace Mapové sbírky na webu	34
Prezentace Mapové sbírky na Facebooku	34
Výstavy Mapové sbírky	35
Propagační akce.....	37
Pražská muzejní noc.....	37
Předání certifikátů dobrovolníkům geografické sekce.....	37
Natáčení pořadu Wifina	38
Dny geografie.....	38
Spolupráce s fakultním e-shopem	39
Propagační materiály.....	39
Spolupráce s programem UNESCO Paměť světa	40

Depozitáře Mapové sbírky	42
Seznam příloh.....	46
Seznam zkratk	46

Seznam příloh

Příloha č. 1 Seznam dárců za rok 2016

Seznam zkratk

AV ČR	Akademie věd České republiky
CESNET	Czech Education and Scientific NETwork
CIT	Centrum informačních technologií
CSV	Comma-separated values
DMS	Digitální mapová sbírka
DNB	Deutsche Nationalbibliothek
DSA	Data Seal of Approval
DUR	Digitální univerzitní repozitář
ICA	International Cartographic Association
MoW	Memory of World
MS	Mapová sbírka
NAS	Network Attached Storage
NTM	Národní technické muzeum
PřF	Přírodovědecká fakulta
RDCZ	Registr digitalizace
TEMAP	Technologie pro zpřístupnění mapových sbírek
UK	Univerzita Karlova
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ÚVT	Ústav výpočetních technologií

Fyzické osoby
Adam Dobozy
Doc. Ing. Tomáš Bayer, Ph.D.
Ing. Lada Fenclová
RNDr. Martin Hanus, Ph.D.
PhDr. Milan Hlinomaz, Ph.D.
Ing. Markéta Hyndráková
Milan Chroust
doc. Ing. Jan Kolář, CSc.
RNDr. Ivan Kupčík
doc. RNDr. Josef Novotný, Ph.D.
Ing. Radek Petr
Bernadine Scicluna
RNDr. Jan Sedlemayer
Mgr. Zuzana Schierová
Věra Tůmová

Organizace
Archiv Ministerstva vnitra ČR
Český úřad zeměměřický a katastrální
Hrdličkovo muzeum člověka PřF UK
Knihovna geografie PřF UK
Knihovna geologie PřF UK
PennState University Libraries
Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.

**DÁRCŮM SRDEČNĚ
DĚKUJEME.**

Webové stránky Mapové sbírky:

<http://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka>

Portál Mapové sbírky

www.mapovasbirka.cz

Centrální katalog UK

<http://www.ckis.cuni.cz>

Digitální Mapová sbírka

www.mapovasbirka.cz/geonetwork

Repozitář Mapové sbírky

<http://repositor.cuni.cz>

Geografická bibliografie ČR online

<http://www.geobibline.cz/cs>

Projekt TEMAP

<http://www.temap.cz/>

Staré mapy

<http://www.staremapy.cz/>

Web prof. K. Kuchaře

www.mapovasbirka.cz/kuchar

Web doc. L. Muchy

www.mapovasbirka.cz/mucha

Web doc. J. Janky

www.mapovasbirka.cz/janka

Oldmapsonline

www.oldmapsonline.org

Europeana

<http://www.europeana.eu/portal/cs>

Místo vydání: Praha

Vydavatel: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta

Tisk: Mapová sbírka PřF UK

Rok vydání: 2017

Rozsah: 48 s.

Náklad: 170 ks

Cena: Neprodejné

ISBN: 978-80-7444-054-0